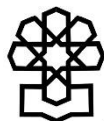

شهریور ۱۴۰۱
مسلسل: ۱۸۴۱۳

**مجموعه مطالعات بررسی طرح‌های عمرانی
(تملك دارایی‌های سرمایه‌ای) استان‌ها در سال ۱۳۹۸:
۲۲. استان اردبیل (ویرایش نخست)**

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۸۴۱۳

کد موضوعی: ۲۲۰

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: مجموعه مطالعات بررسی طرح‌های عمرانی (تملك دارایی‌های سرمایه‌ای) استان‌ها در سال ۱۳۹۸: ۲۲. استان اردبیل (ویرایش نخست)

نام دفتر: مطالعات اقتصادی (گروه اقتصاد منطقه‌ای و بین‌الملل)

تهیه و تدوین: زهرا ذاکری

همکاران: مجتبی اسفندیاری، نگار اکبری

مدیر مطالعه: سیدجعفر حسینی

ناظران علمی: فرشاد مؤمنی، حسین غلامرضانژاد، علی اصغر بانویی، موسی شهبازی، سیدمحسن

علوی‌منش، سیدعلی روحانی

اظهار نظر کنندگان: حمید فصیحی، سیدمحمدامین اخوت علویان، عاطفه جلالی موسوی

ویراستار ادبی: مهدیه قمچیلی

واژه‌های کلیدی:

۱. توسعه

۲. توسعه منطقه‌ای

۳. طرح‌های تملك دارایی‌های سرمایه‌ای

۴. استان اردبیل

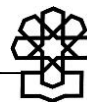

تاریخ انتشار: ۱۴۰۱/۶/۱۵

به نام خدا

فهرست مطالب

چکیده.....	۱
مقدمه.....	۵
۱. مفاهیم، پایه‌های آماری، روش و محدودیت‌های مطالعه.....	۶
۱-۱. مفاهیم.....	۶
۱-۲. پایه‌های آماری.....	۸
۱-۳. روش مطالعه.....	۹
۱-۴. محدودیت‌های مطالعه.....	۱۲
۲. طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اردبیل در سال ۱۳۹۸.....	۱۳
۲-۱. بررسی موضوعی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اردبیل.....	۱۴
۱-۱-۲. بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اردبیل برحسب امور.....	۱۴
۱-۲-۲. بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اردبیل برحسب فصل.....	۱۷
۱-۳-۲. بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اردبیل برحسب برنامه.....	۲۱
۲-۲. بررسی جغرافیایی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اردبیل در سطح شهرستان‌های استان.....	۲۴
۲-۳. ارزیابی طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اردبیل.....	۲۹
۳-۴. ارزیابی اندازه پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اردبیل برحسب اعتبار پروژه.....	۳۳
جمع‌بندی و پیشنهادها.....	۳۷
پیوست‌ها.....	۴۰
پیوست ۱.....	۴۰
پیوست ۲.....	۴۲
منابع و مأخذ.....	۴۶

مجموعه مطالعات بررسی طرح‌های عمرانی
(تملك دارایی‌های سرمایه‌ای) استان‌ها در سال ۱۳۹۸:
۲۲. استان اردبیل (ویرایش نخست)

چکیده

تصویب طرح‌های آمایش استانی در اسفندماه سال ۱۳۹۹ و تأکید بر ضرورت پایبندی استان‌ها به اجرای آن، این سؤال را پررنگ ساخته است که چه میزان طرح‌ها و پروژه‌های انجام شده یا در حال اجرا از محل اعتبارات بودجه‌ای و غیربودجه‌ای در استان‌ها، در راستای پیشنهادهای و اهداف تعیین شده توسط طرح‌های آمایش استانی بوده است؟ از آنجا که پروژه‌های جاری در بودجه‌های عمرانی استان‌ها قبل از تدوین اسناد آمایش تعریف شده‌اند، لذا می‌توان گفت اسناد آمایش حداقل تا سال ۱۴۰۰ نقشی در ایجاد پروژه‌های عمرانی جاری استان‌ها نداشته‌اند. اما پاسخ به این سؤال که آیا اساساً ساختار فعلی نظام بودجه‌ریزی امکان برقراری ارتباط معنادار با نظام تدبیر و برنامه‌ریزی فضایی کشور را دارد یا خیر، می‌تواند در راستای تخصیص بهینه منابع مالی کشور مؤثر باشد. به عبارت دیگر در صورتی که بتوان با عنایت به دستاوردهای اسناد آمایش استانی و ملی، اولویت‌بندی مشخصی برای توسعه هر استان ارائه و در نهایت تخصیص اعتبارات را بر اولویت‌های مذکور معطوف کرد، احتمال تحقق اهداف توسعه‌ای پیش‌بینی شده برای هر استان بیشتر خواهد بود.

به این ترتیب در مطالعه حاضر به‌عنوان گام نخست، شفافیت طرح‌های عمرانی استان مورد توجه قرار گرفته است؛ شفافیتی که تاکنون در خصوص پروژه‌های عمرانی استان‌ها تا بدین حد صورت نگرفته و از سوی دیگر می‌تواند بستر مناسبی برای مقابله با مفاسد احتمالی در این زمینه نیز باشد.

به نظر می‌رسد واکاوی دقیق طرح‌های عمرانی استان‌ها از منظر «موضوعی»، «جغرافیایی»، «طول عمر»، «درصد تخصیص» و «اندازه» در سطح استان و شهرستان‌های مربوطه می‌تواند تصویر قابل اتکایی از وضع موجود ارائه دهد و در نهایت امکان پاسخ به سؤال فوق را از طریق انجام مطالعات تکمیلی فراهم کند.

از سوی دیگر مسئله طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها از آن جهت اهمیت دارد که طولانی شدن عمر پروژه‌ها و عدم حصول دستاورد قابل اتکا علی‌رغم صرف زمان و منابع فراوان، به یکی از معضلات جدی طرح‌های عمرانی کشور مبدل شده است. به عبارت دیگر، طولانی شدن عمر پروژه‌های عمرانی یک استان بدین معناست که بخشی از برنامه‌های عمران و توسعه استان بر موضوعاتی متمرکز است که سال‌ها پیش برنامه‌ریزی شده‌اند. بنابراین نوعی وابستگی به مسیر طی شده در تخصیص منابع مالی مشاهده می‌گردد و بخش قابل ملاحظه‌ای از منابع عمرانی استان، بدون توجه به اصول و مبانی آمایش سرزمین و نیازها و مقتضیات روز استان، صرف پروژه‌هایی می‌شود که مدت‌ها پیش، برنامه‌ریزی و آغاز شده‌اند.

در ادامه مهم‌ترین دستاوردهای مطالعه حاضر در خصوص طرح‌های عمرانی استان اردبیل در سال

۱۳۹۸ ارائه شده است:

- استان اردبیل در سال ۱۳۹۸ تعداد ۱۶۴۳ پروژه فعال در قالب ۳۹۱ طرح عمرانی داشته که قدیمی‌ترین آنها از سال ۱۳۴۱ آغاز شده است.
- طرح‌های یادشده در قالب ۱۰ امور، ۳۲ فصل و ۷۶ برنامه مختلف طبقه‌بندی شده‌اند.
- مجموع اعتبار پیش‌بینی شده برای پروژه‌های مذکور بالغ بر ۳۵.۹ هزار میلیارد ریال است.
- در مجموع ۴۸/۳ درصد از اعتبارات یادشده (حدود ۱۷.۴ هزار میلیارد ریال) به منظور اجرای پروژه‌ها، تخصیص داده شده است.
- متوسط عمر پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان معادل ۴ سال بوده است.
- «امور اقتصادی»، «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» و «امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری» به ترتیب با ۲۱/۶ درصد، ۲۰ درصد و ۱۹/۴ درصد سهم، بیشترین سهم از تعداد پروژه‌های استان را به خود اختصاص داده‌اند.
- «امور اقتصادی» با ۶۲/۱ درصد سهم و «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» با ۲۳/۹ درصد سهم، در مجموع ۸۶ درصد منابع تخصیص داده شده به پروژه‌های عمرانی استان را جذب کرده‌اند.
- بر مبنای فصول، فصل‌های «اداره امور عمومی»، «توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری» و «کشاورزی و منابع طبیعی»، به ترتیب با ۱۷/۸ درصد، ۱۲/۶ درصد و ۹/۲ درصد سهم، بیشترین سهم را از تعداد پروژه‌های استان به خود اختصاص داده‌اند.
- فصول «منابع آب»، «آب و فاضلاب» و «حمل‌ونقل» به ترتیب با اختصاص ۴۷ درصد، ۱۸/۱ درصد و ۹/۵ درصد از اعتبارات تخصیص یافته استان، بیشترین سهم را از منابع اعتباری تخصیصی استان داشته‌اند.
- دو برنامه «تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات (فصل اداره امور عمومی- امور خدمات عمومی)» و «حمل‌ونقل شهری و روستایی (فصل توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری- امور مسکن، عمران شهری و روستایی)»، بیشترین سهم از تعداد پروژه‌ها را داشته‌اند.
- دو برنامه «عرضه آب (فصل منابع آب- امور اقتصادی)» و «تأمین آب (فصل منابع آب- امور اقتصادی)»، بیشترین سهم از اعتبارات تخصیص یافته را به خود اختصاص داده‌اند.
- ۶۵ برنامه عمرانی استان، علی‌رغم دربرگرفتن ۹۵۷ پروژه، معادل ۵۸/۲ درصد کل پروژه‌های عمرانی استان، صرفاً ۱۶/۵ درصد از اعتبارات تخصیص یافته استان، سهم داشته‌اند.
- ۵۷ برنامه از ۶۵ برنامه یادشده، هریک سهمی بسیار اندک و کمتر از ۰/۵ درصد از اعتبارات تخصیص یافته استان را جذب کرده‌اند.
- شهرستان «اردبیل» به عنوان مرکز استان، ضمن برخورداری از سهم ۱۷/۵ درصدی از تعداد پروژه‌های استان، با ۲۵/۱ درصد سهم از اعتبارات تخصیص یافته استان، بیشترین سهم از منابع عمرانی استان را دارد؛ از این منظر، اختلاف نسبتاً قابل توجه میان شهرستان «اردبیل» با سایر شهرستان‌های استان مشاهده می‌شود.
- پروژه‌های شهرستان‌های «کوثر»، «خلخال» و «نیر»، به ترتیب با جذب ۸۳/۱ درصد، ۷۱/۶ درصد و

۷۱/۴ درصد از منابع پیش‌بینی‌شده برای پروژه‌های خود، از منظر شاخص تخصیص اعتبار، نسبت به سایر شهرستان‌های استان در جایگاه مناسب‌تری قرار دارند.

• شهرستان‌های «مشگین شهر»، «اردبیل» و «نمین» با شاخص تخصیص اعتبار کمتر از ۴۰ درصد، شرایط نامطلوب‌تری دارد.

• ۳۷/۵ درصد پروژه‌های عمرانی استان اردبیل، در زمره پروژه‌های «بسیار کوچک» قرار می‌گیرند. اندازه ۴۴/۴ درصد پروژه‌ها «کوچک» و ۱۳/۵ درصد آنها «متوسط» است و در نهایت، پروژه‌های «بزرگ» و «بسیار بزرگ» به ترتیب ۳/۹ و ۰/۷ درصد از کل پروژه‌های استان را به خود اختصاص داده‌اند.

در مطالعه حاضر به منظور طبقه‌بندی پروژه‌های عمرانی جاری در استان اردبیل از دو ماتریس «عمر-درصد تخصیص» و «اندازه-اولویت» بهره گرفته و در نهایت مبتنی بر این دو ماتریس، اولویت‌بندی مشخصی به منظور مواجهه با پروژه‌های مذکور ارائه شده است. در خصوص ارزیابی طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برای هر استان از طبقه‌بندی زیر بهره گرفته شده است:

• **طبقه یک:** پروژه‌های با طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد)،
• **طبقه دو:** پروژه‌های با طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)،

• **طبقه سه:** پروژه‌های با طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)،
• **طبقه چهار:** پروژه‌های با طول عمر متوسط (۱۰ تا ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد) یا طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط (۴۰ تا ۸۰ درصد)،
• **طبقه پنج:** پروژه‌های با طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط و کمتر (کمتر از ۸۰ درصد).

براساس طبقه‌بندی فوق ماتریس عمر-درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هر استان تشکیل و نحوه برخورد با هر یک از مناطق ماتریس عمر-تخصیص با اولویت‌بندی پنج‌گانه زیر تبیین شده است:

الف) اولویت ۱: طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد)

- ویژگی: چشم‌انداز کوتاه‌مدتی برای اتمام آنها متصور نیست.

- پیشنهاد نحوه برخورد:

- نظارت و بررسی دقیق پروژه،
- آسیب‌شناسی علل تأخیر،
- تصمیم‌گیری در خصوص توقف، اصلاح، واگذاری یا ادامه پروژه.

ب) اولویت ۲: طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)

- ویژگی: به دلیل تخصیص بخش قابل توجهی از اعتبار مورد نیاز پروژه، گزینه توقف چندان مطرح نیست.
- پیشنهاد نحوه برخورد:

- نظارت و بررسی دقیق پروژه،
- آسیب‌شناسی علل تأخیر،
- اتمام یا اصلاح پروژه.

ج) اولویت ۳: طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)

- ویژگی: از وضعیت مناسبی نسبت به سایر گروه‌ها برخوردارند و به اتمام رسیدن آنها در افق کوتاه‌مدت محتمل است.
- پیشنهاد نحوه برخورد:
- تخصیص اعتبار باقیمانده و اتمام پروژه.

د) اولویت ۴: طول عمر متوسط (۱۰ تا ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد) یا طول**عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط (۴۰ تا ۸۰ درصد)**

- ویژگی: شرایط بینابینی نسبت به دو اولویت نخست دارند، اما با توجه به شرایط متعادل‌تر آنها در اولویت چهارم قرار گرفته‌اند.
- پیشنهاد نحوه برخورد:
- نظارت و بررسی دقیق پروژه،
- آسیب‌شناسی علل تأخیر پروژه‌های قدیمی‌تر،
- تصمیم‌گیری در خصوص توقف، اصلاح، واگذاری یا ادامه پروژه.

ه) اولویت ۵: طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط و کمتر (کمتر از ۸۰ درصد)

- ویژگی: هنوز انحراف جدی در خصوص میزان پیشرفت پروژه رخ نداده است.
- پیشنهاد نحوه برخورد:

- نظارت بر پروژه با هدف پیشگیری از انحراف فرایند اجرایی.

اگرچه بخشی از پروژه‌های مورد بررسی در طبقه طرح‌های مستمر قرار می‌گیرند، اما با توجه به تخصیص کم و گاه طول عمر بالای طرح‌های مستمر (نظیر تعمیر و نگهداری)، به نظر می‌رسد واکاوی دقیق همه پروژه‌های عمرانی اعم از مستمر و غیرمستمر و انتخاب نحوه صحیح مواجهه با آنها از ضرورت بالایی برخوردار است. در ادامه مهم‌ترین نکات حاصل از اولویت‌بندی پروژه‌های عمرانی جاری در استان اردبیل براساس متدولوژی فوق‌الذکر ارائه می‌شود:

- عمده پروژه‌هایی که براساس ماتریس عمر- درصد تخصیص در اولویت اول تعیین تکلیف قرار گرفته‌اند، از نظر اندازه در زمره پروژه‌های «بسیار بزرگ» یا «متوسط» قرار دارند.
 - پروژه‌های اولویت دوم عمدتاً در گروه پروژه‌های «کوچک» و «متوسط» قرار دارند.
 - پروژه‌های اولویت سوم عمدتاً «کوچک» هستند.
 - حدود ۶۸ درصد از پروژه‌های اولویت ۴ که انتقال آنها به اولویت ۱ طی سال‌های آتی محتمل است در زمره پروژه‌های «کوچک» و «متوسط» قرار دارند و اعتبار پیش‌بینی‌شده برای هریک از آنها بین ۱۰۰ میلیون تا ۵ میلیارد تومان است.
 - ۸۸/۵ درصد از پروژه‌های اولویت ۵ که حدود ۷۵ درصد از کل پروژه‌های عمرانی استان را دربرمی‌گیرند «بسیار کوچک» و «کوچک» هستند.
 - با توجه به آنکه پروژه‌هایی که عمر آنها کمتر از ۱۰ سال است، بسته به درصد تخصیص اعتبار، در اولویت سوم یا پنجم جای گرفته‌اند، می‌توان گفت بخش عمده پروژه‌های عمرانی استان که طی یک دهه اخیر بارگذاری شده‌اند، از نظر شاخص اندازه «کوچک» یا «بسیار کوچک» هستند و اعتبار پیش‌بینی‌شده برای هریک از آنها کمتر از ۱ میلیارد تومان است.
- شایان ذکر است همه مطالب و تحلیل‌های ارائه شده در گزارش حاضر به دلیل عدم ارائه گزارش‌های عملکرد و پیشرفت فیزیکی پروژه‌های عمرانی توسط سازمان برنامه و بودجه کشور، براساس تخصیص ریالی ارائه شده‌اند.

مقدمه

پیوند میان برنامه‌ریزی فضایی کلان با طرح‌ها و پروژه‌های عملیاتی و متعاقب آن امکان‌سنجی، برآورد و تأمین اعتبارات آنها، همواره از عمده چالش‌های کشور بوده است. از طرفی طرح آمایش سرزمین به‌عنوان داعیه‌دار برنامه‌ریزی فضایی کشور همواره در مرحله تهیه و تصویب جامانده و به جرئت می‌توان گفت طرح‌های آمایش سرزمین تهیه شده (اقدامات ناقص انجام شده در سال‌های برنامه سوم توسعه به بعد)، هیچ‌گاه نتوانستند طبق انتظار اجرایی شوند یا در طرح‌ها و پروژه‌های اجرایی کشور به‌عنوان سند فرادست تأثیرگذار باشند.

در سال‌های اخیر تهیه و تصویب طرح‌های آمایش استانی و تأکید بر ضرورت پایبندی استان‌ها به اجرای آن، این سؤال را پررنگ ساخته که چه میزان طرح‌ها و پروژه‌های عمرانی جاری کشور، در راستای پیشنهادها و اهداف تعیین شده توسط طرح‌های آمایش استانی بوده است؟ آیا اساساً ساختار فعلی نظام بودجه‌ریزی امکان برقراری ارتباط معنادار با نظام تدبیر و برنامه‌ریزی فضایی کشور را دارد یا خیر؟ برای پاسخ به این سؤال نیاز است قوانین بودجه و طرح‌های آمایش به تفکیک هر استان و با دقت کامل مورد بحث و بررسی قرار گیرد تا بتوان میزان ارتباط این دو را ارزیابی کرد.

با فرض این موضوع که قانون بودجه باید با منطق مشخص و قابل دفاع، تخصیص بودجه را انجام دهد؛ به‌نظر

می‌رسد میزان اعتبارات توزیع شده و تخصیص یافته به استان‌ها (فارغ از نگاه صرف به جدول شماره (۱۰) ماده واحد قانون بودجه) باید با نیاز، عملکرد و شرایط استان و همچنین با رویکرد و هدف قانون، ارتباط معناداری برقرار کند.^۱ از سوی دیگر، موضوع شفافیت میزان اعتبارات تخصیص یافته به استان‌ها اگرچه به احتمال زیاد باید به تفصیل در دستگاه‌های اجرایی مربوطه یا دفاتر موضوعی سازمان برنامه و بودجه کشور یا سازمان‌های استانی آن وجود داشته باشد، لکن در قوانین بودجه‌ای که در اختیار جامعه مخاطب قرار می‌گیرد قابل ردیابی نیست.^۲ این نارسایی در قوانین بودجه، می‌تواند ناشی از دو عامل باشد:

- اطلاعات در قانون بودجه قابل تشخیص است و فقط از نظر ارائه شکلی در جداول، تفکیک استانی آن موجود نیست.

- اعتبارات از هردو لحاظ ماهوی و شکلی، قابلیت شناسایی استانی را ندارند.

همان‌طور که پیش‌تر نیز اشاره شد، بی‌تردید کشف و برقراری ارتباطات منطقی بودجه سالیانه با برنامه‌های توسعه کشور، هم از بابت ماهیت بودجه‌ریزی و هم از جنبه شفافیت، چالشی اساسی است.

فرایند شفاف‌سازی منابع تخصیص یافته را می‌توان با توجه به اطلاعات در دسترس قوانین بودجه و با تحلیل توزیع استانی اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای آغاز کرد. شایان توجه است کشف رابطه معنادار میان عوامل برنامه‌ریزی فضایی (مشخصاً طرح‌های آمایشی) و اجزای بودجه (به‌ویژه طرح‌ها و پروژه‌های عمرانی) در سطح استان‌ها، نیازمند مطالعات جداگانه است که در آینده در دستور کار قرار خواهد گرفت.

با این مقدمه، برای شفاف‌سازی ساختار طرح‌های عمرانی استانی در مطالعه حاضر، ابتدا پایه‌های آماری و روش مطالعه تبیین شده و در ادامه تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان از منظر «موضوعی»، «جغرافیایی»، «طول عمر»، «درصد تخصیص» و «اندازه»، مورد واکاوی قرار گرفته و در نهایت جمع‌بندی گزارش ارائه شده است.

۱. مفاهیم، پایه‌های آماری، روش و محدودیت‌های مطالعه

در این قسمت از مطالعه به تبیین مفاهیم اساسی پیرامون طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای پرداخته و سپس، پایه‌های آماری و روش مطالعه تبیین می‌شود.

۱-۱. مفاهیم^۳

طبق بند «۱۰» ماده (۱) قانون برنامه و بودجه،^۴ «طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای» به مجموعه عملیات و خدمات مشخصی اطلاق می‌شود که براساس مطالعات توجیهی فنی، اقتصادی و اجتماعی توسط دستگاه

۱. این ارتباط باید از ذهن و رابطه تصمیم‌گیران به دور بوده و قابل تشخیص، تبیین و درک برای جامعه کارشناسی و بهره‌بردار باشد.
 ۲. از یک جنبه می‌توان متصور شد که دولت و به تبع آن سازمان برنامه و بودجه کشور (به‌عنوان تدوین‌کننده لایحه و مجری قوانین بودجه که در نحوه ارائه این قوانین براساس قانون اساسی اختیار تام دارد) به این نوع تفکیک در قوانین بودجه قائل نیست و آن را جزء وظایف خود تلقی می‌کند.
 ۳. مطالب این بخش از گزارش مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری با عنوان «آسیب‌شناسی امور ناظر بر طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و ارائه راهبردهای ساماندهی»، ۱۴۰۰ اخذ شده است.
 ۴. قانون برنامه و بودجه مصوب سال ۱۳۵۱.

اجرایی، طی مدت معین و با اعتبار معین برای تحقق بخشیدن به هدف‌های برنامه عمرانی پنج‌ساله به صورت سرمایه‌گذاری ثابت یا مطالعه برای ایجاد دارایی سرمایه‌ای، اجرا شده و منابع مورد نیاز آن از محل اعتبارات مربوط به تملک دارایی‌های سرمایه‌ای تأمین می‌شود.

طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای از ابعاد مختلف قابل طبقه‌بندی‌اند به طوری که از بُعد مقیاس به دو دسته «طرح‌های ملی» و «طرح‌های ملی استانی شده (طرح استانی ویژه سابق)»، از بُعد ماهیت به دو گروه «مستمر» و «غیرمستمر» و از بُعد نوع طرح به انواع «احداث»، «توسعه»، «مرمت» و غیره تقسیم می‌شوند.

- **طرح‌های ملی**، جنبه استراتژیک دارند و از لحاظ سرمایه‌گذاری، بزرگ و از نظر تکنولوژی پیچیده‌اند و آثار مترتب بر اجرای آنها نیز از یک منطقه فراتر می‌رود.

- **طرح‌های ملی استانی شده**، مجموعه‌ای از طرح‌های ملی هستند که در پیوست شماره (۱) قانون بودجه به صورت استانی مشخص شده‌اند.

- **طرح‌های مستمر و غیرمستمر**، طرح‌های پیوست شماره (۱) قانون بودجه از بُعد دارا بودن سال شروع و خاتمه به دو بخش تقسیم می‌شوند: طرح‌های غیرمستمر (دارای سال شروع و خاتمه) و طرح‌های مستمر (فقط دارای سال شروع) که بیشتر ماهیت تعمیر و نگهداری و تأمین تجهیزات دارند (فصیحی، ۱۴۰۰).

طبقه‌بندی طرح‌های عمرانی در پیوست شماره (۱) قانون بودجه، بدین ترتیب است که هر طرح در ذیل یک برنامه و هر برنامه در ذیل یک فصل و هر فصل در ذیل یکی از امور ۱۰ گانه جای می‌گیرد. اطلاعات تکمیلی هر طرح شامل تعداد پروژه، شرح عملیات، میزان پیشرفت فیزیکی و ریالی و سایر اطلاعات مالی و نظارتی در موافقتنامه‌ای که به نام هر طرح پیش‌بینی شده ارائه می‌شود. موافقتنامه عقدی است حقوقی-فنی و مالی که دستگاه اجرایی تعهد می‌کند از یک طرف شرح عملیات مندرج در آن را رعایت کند و از طرف دیگر سازمان برنامه و بودجه به موازات پیشرفت فیزیکی عملیات، اعتبارات مصوب را براساس تخصیص اعتبار در اختیار دستگاه اجرایی قرار دهد.

- **موافقتنامه طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای** از تعدادی فرم و ضمیمه تشکیل می‌شود به طوری که در فرم (۱) به خلاصه طرح، در فرم (۲) به گزارش توجیهی طرح، در فرم (۳) به منابع تأمین اعتبار هر پروژه ذیل طرح، در فرم (۴) به اعتبارات برحسب فصول سرمایه‌گذاری، در فرم (۵) به خلاصه پروژه‌ها و در فرم ضمیمه (۲) به میزان و نوع سرمایه‌گذاری در طرح‌ها به تفکیک تأمین منابع (عمومی و داخلی) شرکت‌های دولتی و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت اشاره می‌شود.

طبق دستورالعمل اجرایی ماده (۲۳) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) مصوب ۱۳۹۳/۱۲/۴، کارگروه استانی ماده (۲۳)، وظیفه بررسی طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای در سطح استان را برعهده دارد و تصویب نهایی آن به‌عهده شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان است.

کمیسیون و کارگروه استانی برای عمل به ماده (۲۳) قانون مذکور ایجاد شده است. طبق بند «الف» این ماده، عناوین، اهداف کمی و اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای جدید با رعایت مواد (۲۲) و (۲۳) قانون برنامه و بودجه مصوب سال ۱۳۵۱ و رعایت قانون نحوه اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی براساس گزارش توجیهی فنی (حجم کار و زمان‌بندی اجرا)، اقتصادی، مالی و زیست‌محیطی و

رعایت پدافند غیرعامل از سوی مشاور و دستگاه اجرایی پس از تأیید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، برای یکبار و به قیمت ثابت سالی که طرح‌های مورد نظر برای اولین بار در لایحه بودجه سالیانه منظور می‌شود، به تفکیک سال‌های برنامه‌های توسعه و سال‌های بعد به تصویب مجلس شورای اسلامی می‌رسد (فصیحی، ۱۴۰۰).

۲-۱. پایه‌های آماری

براساس اطلاعات ارائه شده توسط «معاونت امور استان‌ها و مناطق سازمان برنامه و بودجه کشور»، به‌طور کلی تأمین اعتبارات طرح‌ها و پروژه‌های عمرانی در سطح استان‌ها می‌تواند از محل منابع بودجه‌ای و غیربودجه‌ای تأمین شود.^۱

همان‌طور که بیان شد در بودجه‌های سنواتی منابع و مصارف به دو بخش ملی و استانی تقسیم می‌شود که منظور از مصارف استانی، اعتبارات تحت مدیریت شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان‌هاست که در جدول شماره (۱۰) ماده‌واحد قانون بودجه لحاظ می‌شود. فارغ از ابهام‌های مختلف در بودجه و نحوه عملکرد آن، یکی از ابهام‌های اصلی بودجه را می‌توان نحوه توزیع اعتبار هر یک از استان‌ها دانست. زیرا اعتبارات توزیعی استان‌ها به جدول شماره (۱۰) ماده‌واحد محدود نمی‌شود؛ به‌عبارت دیگر با فرض اینکه همه مصارف در یک مکان به‌وقوع می‌پیوندد که در محدوده یکی از استان‌ها واقع شده، پس همه مصارف می‌توانند تقسیم‌بندی استانی داشته باشد؛ لکن برخی مصارف که ماهیت ملی پیدا می‌کند باید از بقیه اعتبارات مجزا باشد. نحوه تمایز مصارف برخی دستگاه‌های اجرایی دارای ماهیت ملی را می‌توان این‌گونه برشمرد:

- دستگاه‌های اجرایی و فعالیت‌های مرتبط با آنها که حکم سیاستگذاری یا نظارت عالی را برای کشور دارند و شمول اثر این فعالیت‌ها مربوط به حوزه‌های فعالیت خارجی یا عمومی کل کشور است (مانند مرکز سه قوه و برخی وزارتخانه‌ها یا نهادها)،

- دستگاه اجرایی و فعالیت‌های مرتبط با آن، حکم راهبری اجرایی یا سیاستگذاری بخشی را داراست و به‌عنوان دستگاه اصلی وظیفه هماهنگی دستگاه‌های استانی تابعه را دارد (مانند بخش ملی وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها)،

- ارگان‌های نظامی (و نه انتظامی) و امنیتی،

- دستگاه‌هایی که فقط یک مجموعه مرکزی و ملی دارند و تفکیک عملیات استانی آنها نیازمند پایگاه داده خاص و طبقه‌بندی شده است که در وضعیت کنونی این تمایز امکان‌پذیر نیست (مانند اعتبارات مربوط به برخی صندوق‌های بیمه)،

در یک نتیجه کلی می‌توان ادعا کرد که اعتبارات مندرج در قانون بودجه سالیانه بجز در چهار مورد فوق‌الذکر، حتی اگر قابل تفویض به استان‌ها نباشد، می‌تواند قابل تقسیم به استان‌ها باشد. همچنین می‌توان گفت ارائه یک بررسی کامل در این زمینه به‌دلیل کمبود اطلاعات، عدم دسترسی آسان به اطلاعات موجود و طبقه‌بندی شدن برخی اطلاعات امکان‌پذیر نیست، اما می‌توان بررسی داده‌های مندرج در قوانین بودجه را

۱. برای مطالعه بیشتر مراجعه شود به پیوست شماره ۱.

به‌عنوان گام نخست تلقی کرد.^۱ اصول مهم و حائز اهمیت در تفکیک استانی طرح‌ها در پنج دسته زیر قابل دسته‌بندی است:^۲

- برخی طرح‌ها با اعتبار ملی مربوط به دستگاه‌های ملی و در راستای وظایف حاکمیتی دستگاه‌ها اجرایی می‌شوند که مشخصه تفکیک استانی ندارند.

- برخی دیگر از طرح‌های با اعتبار ملی میان همه استان‌ها (یا بسیاری از استان‌ها) مشترک بوده و در سطح طرح که در قانون ذکر می‌شود امکان تفکیک ندارند و به احتمال زیاد در سطح پروژه قابلیت تفکیک دارند که به دلیل عدم دسترسی به این سطح از اطلاعات، در این مطالعه امکان محاسبه اعتبار آن وجود ندارد.^۳

- دسته سوم شامل طرح‌هایی با اعتبار ملی است که بین چند استان مشخص تعریف شده‌اند. این طرح‌ها هرچند قابلیت تشخیص استان‌های برخوردار از آن طرح‌ها را دارند لکن به دلیل مشخص نبودن سهم هر استان از اعتبارات آن طرح، امکان محاسبه سهم اعتباری هر استان وجود ندارد.

- طرح‌هایی با اعتبار ملی که براساس نام طرح قابلیت تفکیک استانی را دارا بوده و مکان اجرای طرح کاملاً مشهود و ویژه یک استان است. این طرح‌ها در سال‌های بررسی شده، همواره بیش از نیمی از طرح‌های ملی مندرج در پیوست یک را شامل شده‌اند.

- طرح‌هایی با اعتبار ملی که مبادله موافقتنامه آن در استان انجام می‌شود و با عنوان طرح‌های استانی ویژه قلمداد می‌شود. این طرح‌ها به‌طور کامل قابلیت تفکیک استانی دارند. تا پیش از سال ۱۳۹۷، این‌گونه طرح‌ها در قالب یک جدول مستقل در پیوست شماره (۱) قانون بودجه درج می‌شد، اما پس از این سال، جدول مذکور حذف شد و طرح‌های استانی ویژه به‌صورت ستاره‌دار به‌همراه سایر طرح‌ها در پیوست شماره (۱) قانون بودجه درج می‌شود.^۴

از آنجا که بررسی اعتبارات هزینه‌ای، مؤکداً فارغ از نگاه صرف به جدول شماره (۱۰) ماده‌واحد قوانین بودجه از نظر ماهوی و شکلی قابلیت تفکیک استانی ندارد^۵ از این‌رو گزارش حاضر مبتنی بر داده‌های پایگاه اطلاعاتی «سامانه نظارت ۴»^۶ سازمان برنامه و بودجه، اعتبارات عمرانی تخصیص‌یافته به استان‌ها از محل اعتبارات بودجه‌ای و غیربودجه‌ای را بررسی کرده است.

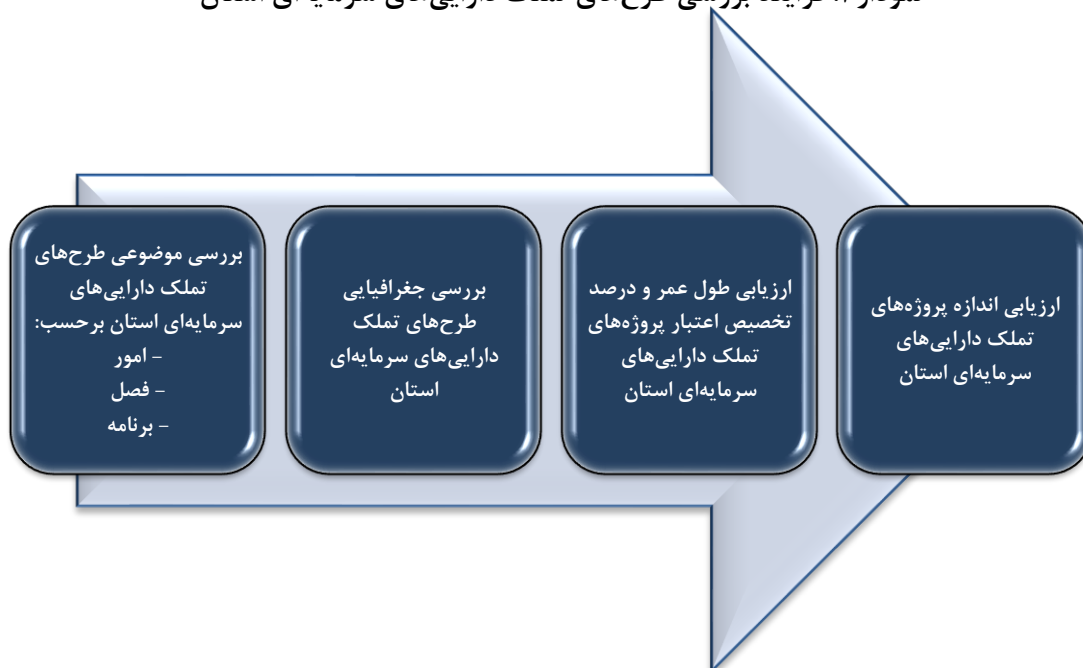
۳-۱. روش مطالعه

گزارش حاضر با روش تحلیلی-توصیفی انجام شده است. به‌عبارت دیگر تلاش شده وضعیت موجود پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در استان بررسی و به توصیف منظم و نظام‌مند وضعیت فعلی پرداخته شود. به این منظور

۱. هرچند در این راه نیز عدم دسترسی به داده‌های دارای فرمت قابل ویرایش، مشکل اصلی محسوب شده و تحلیل را زمانبر کرده است و در برخی موارد باعث بروز خطاهایی می‌شود.
۲. اعتبارات استانی جدول (۱۰) ماده‌واحد قوانین بودجه را نیز می‌توان به این ۵ دسته افزود. اما از آنجا که نحوه توزیع این اعتبارات و پروژه‌های آن مشخص نیست؛ از این‌رو این موضوع محل بحث نخواهد بود.
۳. در پیوست شماره (۱) بودجه به این ردیف‌ها؛ ردیف‌های گلوبال اطلاق می‌شود.
۴. در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱، این طرح‌ها در پیوستی جداگانه با عنوان اطلاعات تکمیلی لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ گنجانده شده است.
۵. به‌منظور بررسی این موارد باید اطلاعات لازم از سازمان برنامه و بودجه کشور استعلام و مطالبه شود که به دلیل ماهیت اطلاعات و گزارش، امری ناشدنی جلوه می‌کند.
۶. سامانه مذکور، تمامی پروژه‌های عمرانی استان‌ها که برای آنها موافقتنامه مبادله شده است را براساس همه اعتبارات تخصیص‌یافته اعم از بودجه‌ای و غیربودجه‌ای ارائه می‌کند.

طبقه‌بندی و توصیف طرح‌ها و پروژه‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای در هر استان به شرح زیر انجام شده است:

نمودار ۱. فرایند بررسی طرح‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای استان

مأخذ: مطالعات تحقیق.

در خصوص ارزیابی طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای برای هر استان از طبقه‌بندی زیر بهره گرفته شده است:

نمودار ۲. طبقه‌بندی طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای برای هر استان

مأخذ: همان.

براساس طبقه‌بندی فوق، ماتریس عمر - درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هر استان به شکل زیر ارائه شده است:

جدول ۱. ماتریس عمر - درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (تعداد پروژه)

عمر پروژه	کمتر از ۵ سال	بین ۵ تا ۱۰ سال	بین ۱۰ تا ۱۵ سال	بین ۱۵ تا ۲۰ سال	۲۰ سال و بیشتر
درصد تخصیص اعتبار					
کمتر از ۲۰ درصد					
بین ۲۰ تا ۴۰ درصد					
بین ۴۰ تا ۶۰ درصد					
بین ۶۰ تا ۸۰ درصد					
۸۰ درصد و بیشتر					

مأخذ: مطالعات تحقیق.

نحوه برخورد با هریک از مناطق ماتریس عمر - تخصیص فوق در جدول زیر تبیین شده است:

جدول ۲. اولویت‌بندی پروژه‌های موجود در ماتریس عمر - درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هر استان و ارائه پیشنهادهایی برای مواجهه با پروژه‌های موجود در هر اولویت

اولویت	گروه	پیشنهاد نحوه برخورد	توضیحات
۱	طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد)	<ul style="list-style-type: none"> نظارت و بررسی دقیق پروژه آسیب‌شناسی علل تأخیر تصمیم‌گیری در خصوص توقف، اصلاح یا واگذاری یا ادامه پروژه 	چشم‌انداز کوتاه‌مدتی برای اتمام آنها متصور نیست.
۲	طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)	<ul style="list-style-type: none"> نظارت و بررسی دقیق پروژه آسیب‌شناسی علل تأخیر اتمام یا اصلاح پروژه 	به دلیل تخصیص بخش قابل توجهی از اعتبار مورد نیاز پروژه، گزینه توقف چندان مطرح نیست.
۳	طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)	<ul style="list-style-type: none"> تخصیص اعتبار باقیمانده و اتمام پروژه 	از وضعیت مناسبی نسبت به سایر گروه‌ها برخوردارند.
۴	طول عمر متوسط (۱۰ تا ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد) یا طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط (۴۰ تا ۸۰ درصد)	<ul style="list-style-type: none"> نظارت و بررسی دقیق پروژه آسیب‌شناسی علل تأخیر پروژه‌های قدیمی‌تر تصمیم‌گیری در خصوص توقف، اصلاح یا واگذاری یا ادامه پروژه 	شرایط بینابینی نسبت به دو اولویت نخست دارند، اما با توجه به شرایط متعادل‌تر آنها در اولویت چهارم قرار گرفته‌اند.
۵	طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط و کمتر (کمتر از ۸۰ درصد)	<ul style="list-style-type: none"> نظارت بر پروژه با هدف پیشگیری از انحراف فرایند اجرایی 	هنوز انحراف جدی در خصوص میزان پیشرفت پروژه رخ نداده است.

مأخذ: همان.

همچنین ارزیابی اندازه پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اردبیل برحسب اعتبار پروژه صورت پذیرفته است. لازم به ذکر است با توجه به نتایج جلسات هم‌اندیشی با کارشناسان سازمان برنامه و

بودجه و خبرگان حوزه مورد بررسی، در حال حاضر طبقه‌بندی مشخصی برای ارزیابی اندازه پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای وجود ندارد و تعاریف به‌کار رفته در این گزارش در خصوص طول عمر، صرفاً تعاریف عملیاتی ناظر به این گزارش است. بر این اساس دسته‌بندی مذکور عبارت است از:

- پروژه‌های بسیار کوچک: کمتر از ۱۰۰ میلیون تومان اعتبار،
- پروژه‌های کوچک: بین ۱۰۰ میلیون تا ۱ میلیارد تومان اعتبار،
- پروژه‌های متوسط: بین ۱ تا ۵ میلیارد تومان اعتبار،
- پروژه‌های بزرگ: بین ۵ تا ۵۰ میلیارد تومان اعتبار،
- پروژه‌های بسیار بزرگ: بیش از ۵۰ میلیارد تومان اعتبار.

درنهایت، به‌منظور ارائه تحلیل‌های تکمیلی، ماتریس اولویت-اندازه برای هر استان به شکل زیر تهیه شده است:

جدول ۳. ماتریس اندازه-اولویت برحسب تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هر استان

اندازه پروژه	اولویت پروژه					جمع
	اولویت ۱	اولویت ۲	اولویت ۳	اولویت ۴	اولویت ۵	
بسیار کوچک						
کوچک						
متوسط						
بزرگ						
بسیار بزرگ						
جمع						

مأخذ: همان.

۴-۱. محدودیت‌های مطالعه

گزارش حاضر مشابه بسیاری از پژوهش‌های مبتنی بر آمار و داده، مشمول سطحی از محدودیت‌های اجتناب‌ناپذیر بوده است. در ادامه به مهم‌ترین محدودیت‌ها اشاره شده است:

- این گزارش براساس مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸ انجام شده است. از این‌رو، پروژه‌هایی که تا پیش از سال ۱۳۹۸ خاتمه یافته‌اند اساساً جایی در تحلیل حاضر ندارند.
- به‌دلیل کمبود اطلاعات و عدم دسترسی آسان به همه اطلاعات موجود، امکان ارائه یک بررسی صد درصدی و کامل وجود ندارد.

- برخی مصارف بودجه‌ای به‌دلیل ماهیت ملی آنها امکان تخصیص به استان‌ها را ندارند.
- قرار داشتن بخشی از پروژه‌های مورد بررسی در طبقه طرح‌های مستمر و ویژگی سالیانه بودن آنها، قضاوت در خصوص تکرار پروژه‌های مذکور در بودجه‌های سنواتی را دشوار می‌کند.
- با توجه به اینکه مفهوم طرح در بُعد ملی و استانی با هم تفاوت‌هایی دارند و طرح در سطح ملی، مستقل و در

سطح استان متأثر از چند پروژه است، امکان دارد طولانی شدن طول عمر یک پروژه از یک طرح منجر به طولانی شدن عمر طرح شود. درحالی که سایر پروژه‌های طرح مورد نظر ممکن است مدت‌ها قبل خاتمه یافته باشند.

- برخی از پروژه‌های جاری در استان‌ها محصول تصمیم‌گیری و سیاستگذاری‌های مسئولان استانی نبوده و به‌انحای مختلف و از محل منابع غیراستانی آغاز شده‌اند؛ از این رو نمی‌توان طولانی شدن آنها را به عملکرد استان نسبت داد.

- در خصوص توزیع جغرافیایی پروژه‌ها در سطح استان‌ها باید به این نکته دقت شود که در برخی موارد، مکان استراتژیک برای بارگذاری پروژه‌ها مرکز استان بوده و عملاً بخشی از عدم توازن در توزیع پروژه‌های عمرانی در سطح استان اجتناب‌ناپذیر است.

- از سال ۱۳۹۲ گزارش پیشرفت فیزیکی پروژه‌های عمرانی ارائه نشده و این موضوع می‌تواند تحلیل‌ها و پیشنهادهای ارائه شده در خصوص مواجهه با پروژه‌های مذکور را تا حدی دچار کاستی کند.

۲. طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اردبیل در سال ۱۳۹۸

با توجه به بررسی‌های صورت‌گرفته، در سال ۱۳۹۸ در استان اردبیل، ۱۶۴۳ پروژه فعال در قالب ۳۹۱ طرح عمرانی وجود داشته است که ذیل ۱۰ امور، ۳۲ فصل و ۷۶ برنامه طبقه‌بندی شده‌اند. شایان توجه است که قدیمی‌ترین پروژه عمرانی استان، از سال ۱۳۴۱ آغاز شده و حدود ۶ دهه از شروع عملیات عمرانی آن گذشته است:

نمودار ۳. طبقه‌بندی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اردبیل

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

همچنین خلاصه‌ای از وضعیت طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اردبیل، در نمودار زیر گزارش

شده است:

نمودار ۴. خلاصه وضعیت طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اردبیل

مأخذ: همان.

۲-۱-۲. بررسی موضوعی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اردبیل

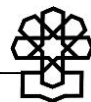
به‌منظور بررسی موضوعی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان، طرح‌های یادشده براساس امور، فصول و برنامه‌های مختلف مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است:

۲-۱-۱-۲. بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اردبیل برحسب امور

طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اردبیل، در مجموع در قالب ۱۰ امور مختلف تعریف شده‌اند که این امور عبارتند از:

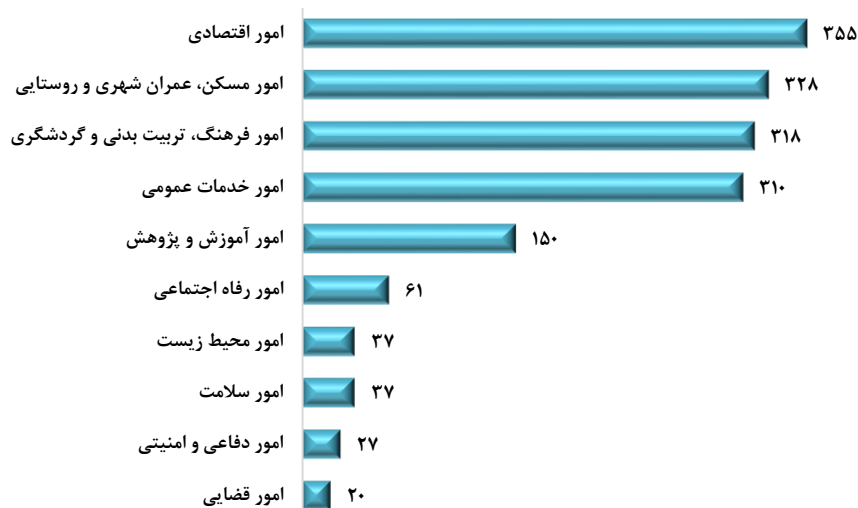
- امور اقتصادی
- امور مسکن، عمران شهری و روستایی
- امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری
- امور خدمات عمومی
- امور آموزش و پژوهش
- امور رفاه اجتماعی
- امور دفاعی و امنیتی
- امور سلامت
- امور قضایی
- امور محیط زیست

با توجه به بررسی‌های صورت‌گرفته، در استان اردبیل، «امور اقتصادی»، «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» و «امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری» از جمله مهم‌ترین امور در برنامه‌ریزی طرح‌های عمرانی

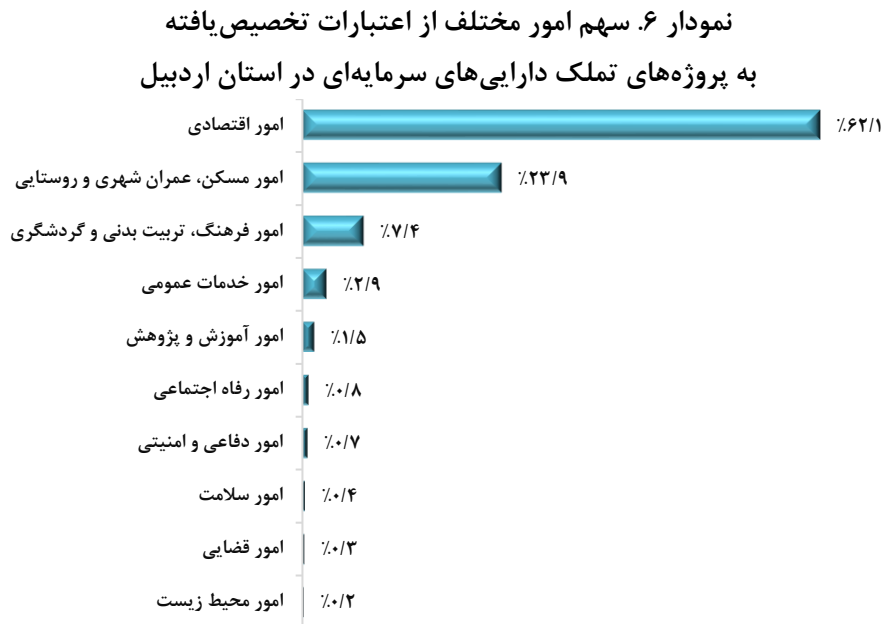
استان، محسوب می‌شوند. همان‌گونه که در نمودار زیر مشخص است، از ۱۶۴۳ پروژه عمرانی استان اردبیل، ۳۵۵ پروژه در قالب «امور اقتصادی»، ۳۲۸ پروژه در قالب «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» و ۳۱۸ پروژه در قالب «امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری» تعریف شده است که در مجموع حدود ۶۱ درصد از کل پروژه‌های استان را دربرمی‌گیرند:

نمودار ۵. تعداد پروژه‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای برحسب امور مختلف در استان اردبیل

مأخذ: همان.

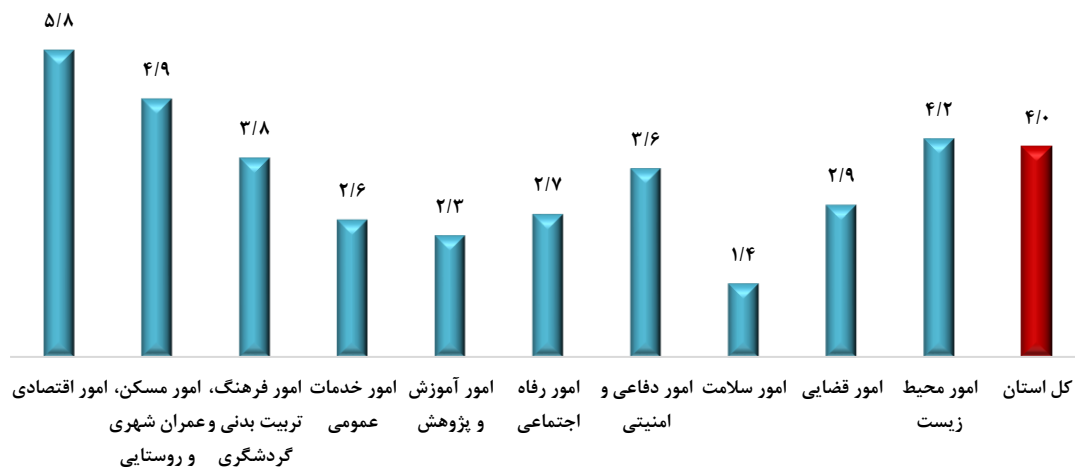
در نمودار زیر، سهم امور مختلف از کل اعتبارات تخصیص‌یافته به پروژه‌های عمرانی استان اردبیل، نشان داده شده است. در این زمینه نیز مشاهده می‌شود «امور اقتصادی» به تنهایی ۶۲/۱ درصد از کل اعتبارات تخصیص‌یافته به پروژه‌های عمرانی استان را به خود اختصاص داده است. همچنین «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» و «امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری» به ترتیب با سهم معادل ۲۳/۹ و ۷/۴ درصد در رتبه‌های بعدی قرار گرفته‌اند. بر این اساس، در مجموع بیش از ۹۳ درصد از کل اعتبارات تخصیص‌یافته به طرح‌های عمرانی استان، به پروژه‌های ذیل سه امور فوق‌الذکر، اختصاص داده شده است:

مأخذ: همان.

در نمودار زیر نیز، عمر متوسط پروژه‌های عمرانی مربوط به هریک از امور مختلف در استان اردبیل، در سال ۱۳۹۸ نشان داده شده است:

نمودار ۷. عمر متوسط پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اردبیل برحسب امور مختلف در سال ۱۳۹۸ (سال)

مأخذ: همان.

با توجه به اطلاعات ارائه شده در نمودار فوق، متوسط طول عمر کل پروژه‌های عمرانی استان در سال ۱۳۹۸ معادل ۴ سال است. «امور اقتصادی» و «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» که بیشترین سهم از تعداد پروژه‌ها و اعتبارات تخصیص یافته استان را دارند، به ترتیب با طول عمر متوسط ۵/۸ و ۴/۹ سال، دارای بیشترین

میزان متوسط عمر پروژه‌ها هستند.

در جدول زیر، خلاصه‌ای از وضعیت تخصیص اعتبار به پروژه‌های عمرانی استان اردبیل برحسب امور مختلف

ارائه شده است:

جدول ۱. خلاصه وضعیت تخصیص اعتبار به پروژه‌های عمرانی استان اردبیل بر حسب امور (میلیون ریال/ درصد)

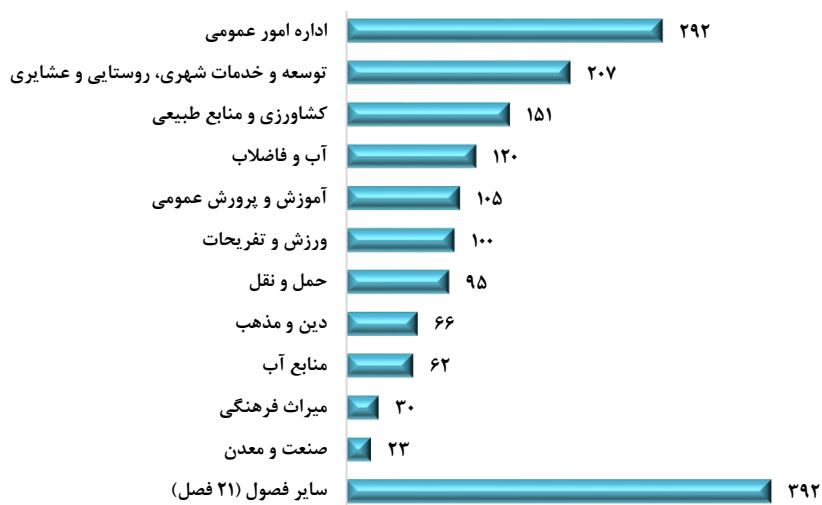
عنوان امور	عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	برآورد عملکرد سال ۱۳۹۸*	مجموع اعتبارات اختصاص یافته	برآورد سال‌های بعد	کل اعتبار پروژه	درصد تخصیص اعتبار
امور خدمات عمومی	۲۱۷.۶۰۸	۵۱۹.۰۹۶	۲۸۸.۶۱۸	۵۰۶.۲۲۶	۱۴۱.۳۰۷	۸۷۸.۰۱۱	۵۷/۷
امور دفاعی و امنیتی	۶۹.۳۸۱	۷۸.۷۸۱	۴۳.۸۰۲	۱۱۳.۱۸۳	۴۶.۸۴۷	۱۹۵.۰۰۹	۵۸/۰
امور قضایی	۲۴.۸۵۷	۳۷.۰۵۰	۲۰.۶۰۰	۴۵.۴۵۶	۱۱.۰۰۰	۷۲.۹۰۷	۶۲/۳
امور اقتصادی	۹۳۰.۴۲۵۷	۲.۶۵۷.۵۸۸	۱.۴۷۷.۶۱۹	۱۰.۷۸۱.۸۷۶	۱۲.۹۷۳.۰۴۷	۲۴.۹۳۴.۸۹۲	۴۳/۲
امور محیط زیست	۲۲.۶۹۶	۲۴.۳۸۰	۱۳.۵۵۵	۳۶.۲۵۱	۰	۴۷.۰۷۶	۷۷/۰
امور مسکن، عمران شهری و روستایی	۳.۲۰۷.۶۶۱	۱.۶۸۹.۴۸۸	۹۳۹.۳۵۶	۴.۱۴۷.۰۱۶	۱.۳۳۸.۰۷۱	۶.۲۳۵.۲۲۰	۶۶/۵
امور سلامت	۴.۵۰۴	۱۰.۴۵۰۰	۵۸.۱۰۲	۶۲.۶۰۶	۰	۱۰۹.۰۰۴	۵۷/۴
امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری	۷۸۳.۲۸۱	۸۹۶.۴۵۵	۴۹۸.۴۲۹	۱.۲۸۱.۷۱۰	۱.۰۳۳.۰۸۰	۲.۷۱۲.۸۱۷	۴۷/۲
امور آموزش و پژوهش	۱۲۵.۵۹۰	۲۳۲.۷۶۸	۱۲۹.۴۱۹	۲۵۵.۰۰۹	۱۸۵.۲۶۳	۵۴۳.۶۲۰	۴۶/۹
امور رفاه اجتماعی	۶۴.۴۳۲	۱۱۸.۹۷۵	۶۶.۱۵۰	۱۳۰.۵۸۲	۲۱.۰۰۰	۲۰۴.۴۰۷	۶۳/۹
کل استان	۱۳.۸۲۴.۲۶۶	۶.۳۵۹.۰۸۱	۳.۵۳۵.۶۴۹	۱۷.۳۵۹.۹۱۵	۱۵.۷۴۹.۶۱۴	۳۵.۹۳۳.۹۶۲	۴۸/۳

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.
* براساس خلاصه گزارش تفریغ بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور منتشره توسط دیوان محاسبات کشور، ضریب تخصیص اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سال ۱۳۹۸ معادل ۵۵/۶ درصد بوده است. بنابراین میزان تخصیص اعتبار پروژه‌ها در سال یادشده براساس این ضریب برآورد شده است.

۲-۱-۲. بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اردبیل برحسب فصل

طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اردبیل در قالب ۳۲ فصل مختلف تعریف شده‌اند. در این زمینه، فصل‌های «اداره امور عمومی»، «توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری» و «کشاورزی و منابع طبیعی»، به ترتیب با ۲۹۲، ۲۰۷ و ۱۵۱ پروژه، بیشترین پروژه‌های عمرانی استان را به خود اختصاص داده‌اند و مجموعاً ۳۹/۶ درصد از ۱۶۴۳ پروژه استان را دربرگرفته‌اند. شایان ذکر است، ۲۱ فصل که سهم هریک از آنها از کل اعتبارات تخصیص یافته استان کمتر از ۱ درصد بوده است در قالب طبقه «سایر فصول» جمع شده‌اند. این ۲۱ فصل، مجموعاً ۳۹۲ پروژه معادل ۲۳/۹ درصد از کل پروژه‌های عمرانی استان را شامل می‌شوند:

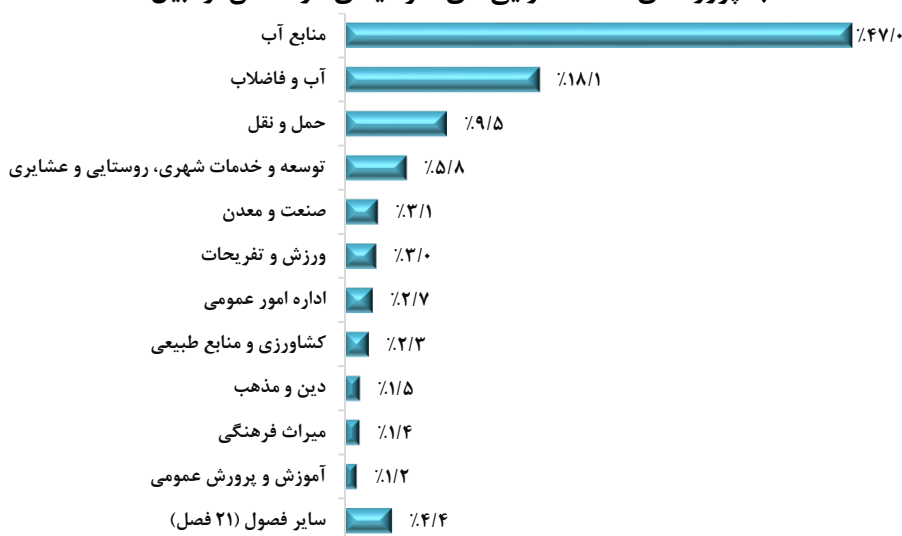
نمودار ۸. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بر حسب فصول مختلف در استان اردبیل

مأخذ: همان.

در نمودار زیر، سهم فصول مختلف از کل اعتبارات تخصیص‌یافته به پروژه‌های عمرانی استان اردبیل نشان داده شده است. بر این اساس مشاهده می‌شود فصل «منابع آب» که صرفاً شامل ۶۲ پروژه معادل ۳/۸ درصد از کل پروژه‌های استان می‌شود، با سهم ۴۷ درصدی از کل اعتبارات تخصیص‌یافته، نزدیک به نیمی از اعتبارات عمرانی استان را جذب نموده و در رتبه نخست قرار گرفته است. از این منظر، فصل‌های «آب و فاضلاب» و «حمل و نقل» به ترتیب با ۱۸/۱ درصد و ۹/۵ درصد سهم از کل اعتبارات عمرانی تخصیص‌یافته استان، در رتبه دوم و سوم قرار گرفته‌اند. همچنین ۸ فصل مهم دیگر که دربرگیرنده ۵۹/۳ درصد از پروژه‌های عمرانی استان هستند، ۲۰/۹ درصد از اعتبارات تخصیص‌یافته استان، سهم داشته‌اند و سهم سایر فصول (۲۱ فصل)، تنها ۴/۴ درصد بوده است:

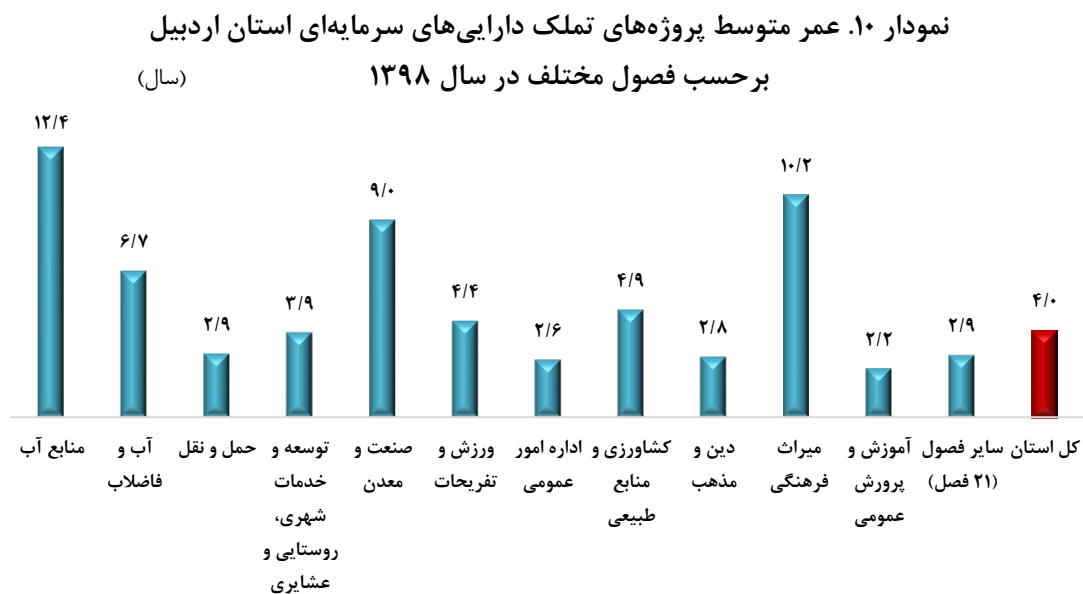
نمودار ۹. سهم فصول مختلف از اعتبارات تخصیص‌یافته به پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در استان اردبیل

مأخذ: همان.

در نمودار زیر نیز، عمر متوسط پروژه‌های عمرانی مربوط به هریک از فصول مختلف در استان اردبیل، در سال ۱۳۹۸ نشان داده شده است:

مأخذ: همان.

با توجه به اطلاعات ارائه شده در نمودار فوق، متوسط طول عمر پروژه‌های مربوط به فصول «منابع آب» و «آب و فاضلاب» که بیشترین سهم از اعتبارات عمرانی تخصیص یافته استان را دارا می‌باشند، به ترتیب ۱۲/۴ و ۶/۷ سال است که نسبت به طول عمر متوسط کل پروژه‌های استان (۴ سال)، بالاتر است. شایان ذکر است، پس از فصل «منابع آب»، پروژه‌های مربوط به فصول «میراث فرهنگی» و «صنعت و معدن» به ترتیب با متوسط طول عمر معادل ۱۰/۲ و ۹ سال، قدیمی‌ترین پروژه‌های استان به‌شمار می‌روند.

در جدول زیر، خلاصه‌ای از وضعیت تخصیص اعتبار به پروژه‌های عمرانی استان اردبیل برحسب فصول

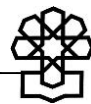
مختلف ارائه شده است:

جدول ۵. خلاصه وضعیت تخصیص اعتبار به پروژه‌های عمرانی استان اردبیل برحسب فصل (میلیون ریال / درصد)

عنوان فصل	عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	برآورد عملکرد سال ۱۳۹۸*	مجموع اعتبارات اختصاص یافته	برآورد سال‌های بعد	کل اعتبار پروژه	درصد تخصیص اعتبار
فصل منابع آب	۷.۴۲۶.۱۹۶	۱.۳۲۳.۴۲۰	۷۳۵.۸۲۲	۸.۱۶۲.۰۱۷	۷.۸۱۹.۶۰۵	۱۶.۵۶۹.۲۲۱	۴۹/۳
فصل آب و فاضلاب	۲.۷۲۳.۴۶۱	۷۴۹.۳۴۳	۴۱۶.۶۳۵	۳.۱۴۰.۰۹۶	۱.۱۰۱.۹۳۸	۴.۵۷۴.۷۴۳	۶۸/۶
فصل حمل و نقل	۱.۲۴۵.۵۱۶	۷۳۴.۶۸۳	۴۰۸.۴۸۴	۱.۶۵۴.۰۰۰	۴.۹۰۶.۳۶۴	۶.۸۸۶.۵۶۴	۲۴/۰
فصل توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری	۴۸۴.۲۰۰	۹۳۹.۶۴۵	۵۲۲.۴۴۳	۱.۰۰۶.۶۴۲	۲۳۶.۱۳۳	۱.۶۵۹.۹۷۷	۶۰/۶
فصل صنعت و معدن	۳۷۹.۴۸۱	۲۹۴.۶۸۵	۱۶۳.۸۴۵	۵۴۳.۳۲۶	۱۶۸.۹۵۰	۸۴۳.۱۱۶	۶۴/۴
فصل ورزش و تفریحات	۲۸۵.۷۸۷	۴۱۹.۳۰۲	۲۳۳.۱۳۲	۵۱۸.۹۱۹	۶۳۵.۷۴۸	۱.۲۴۰.۸۳۷	۳۸/۷
فصل اداره امور عمومی	۱۹۲.۶۲۵	۴۸۵.۶۴۴	۲۷۰.۰۱۸	۴۶۲.۶۴۴	۱۱۶.۲۴۰	۷۹۴.۵۰۹	۵۸/۲
فصل کشاورزی و منابع طبیعی	۲۴۳.۷۰۵	۲۷۴.۹۱۰	۱۵۲.۸۵۰	۳۹۶.۵۵۵	۷.۲۵۰	۵۲۵.۸۶۵	۷۵/۴
فصل دین و مذهب	۱۶۱.۹۳۸	۱۶۴.۷۷۳	۹۱.۶۱۴	۲۵۳.۵۵۲	۷۴.۵۰۸	۴۰۱.۲۱۸	۶۳/۲
فصل میراث فرهنگی	۲۰۳.۰۵۰	۸۲.۸۰۰	۴۶.۰۳۷	۲۴۹.۰۸۶	۸۹.۳۸۸	۳۷۵.۲۳۸	۶۶/۴
فصل آموزش و پرورش عمومی	۱۱۳.۶۲۰	۱۶۰.۷۰۶	۸۹.۳۵۳	۲۰۲.۹۷۲	۱۸۴.۱۶۳	۴۵۸.۴۸۸	۴۴/۳
فصل فرهنگ و هنر	۵۹.۹۲۷	۹۲.۵۴۰	۵۱.۴۵۲	۱۱۱.۳۷۹	۱۳۹.۴۳۷	۲۹۱.۹۰۴	۳۸/۲
فصل گردشگری	۶۷.۸۶۹	۷۵.۲۴۰	۴۱.۸۳۳	۱۰۹.۷۰۲	۸.۰۰۰	۱۵۱.۱۰۹	۷۲/۶
فصل دفاع	۶۹.۳۸۱	۱۷.۸۰۱	۹.۸۹۷	۷۹.۲۷۸	۰	۸۷.۱۸۲	۹۰/۹
فصل حمایتی	۳۵.۷۲۵	۷۷.۳۴۳	۴۳.۰۰۲	۷۸.۷۲۷	۱.۵۰۰	۱۱۴.۵۶۷	۶۸/۷
فصل اداره امور قضایی	۲۴.۸۵۷	۳۷.۰۵۰	۲۰.۶۰۰	۴۵.۴۵۶	۱۱.۰۰۰	۷۲.۹۰۷	۶۲/۳
فصل تحقیق و توسعه در امور خدمات عمومی	۲۴.۹۸۲	۳۳.۴۵۲	۱۸.۵۹۹	۴۳.۵۸۲	۲۵.۰۶۷	۸۳.۵۰۱	۵۲/۲
فصل درمان	۳.۴۴۰	۷۰.۲۰۰	۳۹.۰۳۱	۴۲.۴۷۱	۰	۷۳.۶۴۰	۵۷/۷
فصل حفظ نظم و امنیت عمومی	۰	۶۰.۹۸۰	۳۳.۹۰۵	۳۳.۹۰۵	۴۶.۸۴۷	۱۰۷.۸۲۷	۳۱/۴
فصل امداد و نجات	۱۸.۸۰۱	۲۶.۱۰۰	۱۴.۵۱۲	۳۳.۳۱۲	۴.۵۰۰	۴۹.۴۰۱	۶۷/۴
فصل آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی	۱۱.۹۷۰	۳۶.۱۱۰	۲۰.۰۷۷	۳۲.۰۴۷	۱.۱۰۰	۴۹.۱۸۰	۶۵/۲
فصل حفاظت از گونه‌های زیستی	۱۷.۸۴۵	۲۰.۶۵۰	۱۱.۴۸۱	۲۹.۳۲۶	۰	۳۸.۴۹۵	۷۶/۲
فصل رسانه	۰	۵۰.۰۰۰	۲۷.۸۰۰	۲۷.۸۰۰	۰	۵۰.۰۰۰	۵۵/۶
فصل انرژی	۹.۳۵۹	۲۹.۸۹۰	۱۶.۶۱۹	۲۵.۹۷۸	۷۰.۸۷۸	۱۱۰.۱۲۷	۲۳/۶
فصل بهداشت	۱.۰۶۴	۳۴.۳۰۰	۱۹.۰۷۱	۲۰.۱۳۵	۰	۳۵.۳۶۴	۵۶/۹
فصل توانبخشی	۹.۹۰۷	۱۵.۵۳۲	۸.۶۳۶	۱۸.۵۴۳	۱۵.۰۰۰	۴۰.۴۳۹	۴۵/۹
فصل آموزش عالی	۰	۲۵.۱۰۲	۱۳.۹۵۷	۱۳.۹۵۷	۰	۲۵.۱۰۲	۵۵/۶
فصل صنایع دستی	۴.۷۱۱	۱۱.۸۰۰	۶.۵۶۱	۱۱.۲۷۱	۸۶.۰۰۰	۱۰۲.۵۱۱	۱۱/۰
فصل پژوهش‌های توسعه‌ای	۰	۱۰.۸۵۰	۶.۰۳۳	۶.۰۳۳	۰	۱۰.۸۵۰	۵۵/۶
فصل کاهش آلودگی	۳.۱۳۳	۱.۹۳۰	۱.۰۷۳	۴.۲۰۶	۰	۵.۰۶۳	۸۳.۱٪
فصل مدیریت پسماند	۱.۷۱۸	۱.۸۰۰	۱.۰۰۱	۲.۷۱۹	۰	۳.۵۱۸	۷۷.۳٪
فصل تحقیق و توسعه در امور مسکن، عمران شهری و روستایی	۰	۵۰۰	۲۷۸	۲۷۸	۰	۵۰۰	۵۵/۶
کل استان	۱۳.۸۲۴.۲۶۶	۶.۳۵۹.۰۸۱	۳.۵۳۵.۶۴۹	۱۷.۳۵۹.۹۱۵	۱۵.۷۴۹.۶۱۴	۳۵.۹۳۲.۹۶۲	۴۸/۳

مأخذ: همان.

* براساس خلاصه گزارش تفریح بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور منتشره توسط دیوان محاسبات کشور، ضریب تخصیص اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سال ۱۳۹۸ معادل ۵۵/۶ درصد بوده است. بنابراین میزان تخصیص اعتبار پروژه‌ها در سال یادشده براساس این ضریب برآورد شده است.

بر اساس اطلاعات مندرج در جدول فوق، نسبت تخصیص اعتبار فصل «منابع آب» که به تنهایی ۴۷ درصد کل اعتبارات تخصیص یافته به پروژه‌های عمرانی استان اردبیل را به خود اختصاص داده، معادل ۴۹/۳ درصد است. از این رو، بیش از نیمی از اعتبارات مورد نیاز پروژه‌های عمرانی فصل یادشده، تخصیص داده نشده است؛ فصل «آب و فاضلاب» با برخورداری از نسبت تخصیص اعتبار ۶۸/۶ درصدی، وضعیت مناسب‌تری دارد. اما وضعیت تخصیص اعتبار سومین فصل عمرانی مهم استان (حمل و نقل) بسیار نامساعد بوده و صرفاً ۲۴ درصد از اعتبارات مورد نیاز این فصل، تخصیص داده شده است.

۳-۱-۲. بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اردبیل برحسب برنامه

طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اردبیل در قالب ۷۶ برنامه مختلف تعریف شده‌اند. در این میان، ۱۱ برنامه دربرگیرنده ۶۸۶ پروژه عمرانی استان هستند و در مجموع ۸۳/۵ درصد از اعتبارات عمرانی تخصیص یافته استان را به خود اختصاص داده‌اند. به این ترتیب، ۶۵ برنامه دیگر استان، ضمن شامل شدن ۹۵۷ پروژه عمرانی، صرفاً ۱۶/۵ درصد از اعتبارات عمرانی تخصیص یافته استان، سهم داشته‌اند. در این خصوص، تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اردبیل برحسب برنامه‌های مختلف در نمودار زیر نشان داده شده است:

نمودار ۱۱. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برحسب برنامه‌های مختلف در استان اردبیل

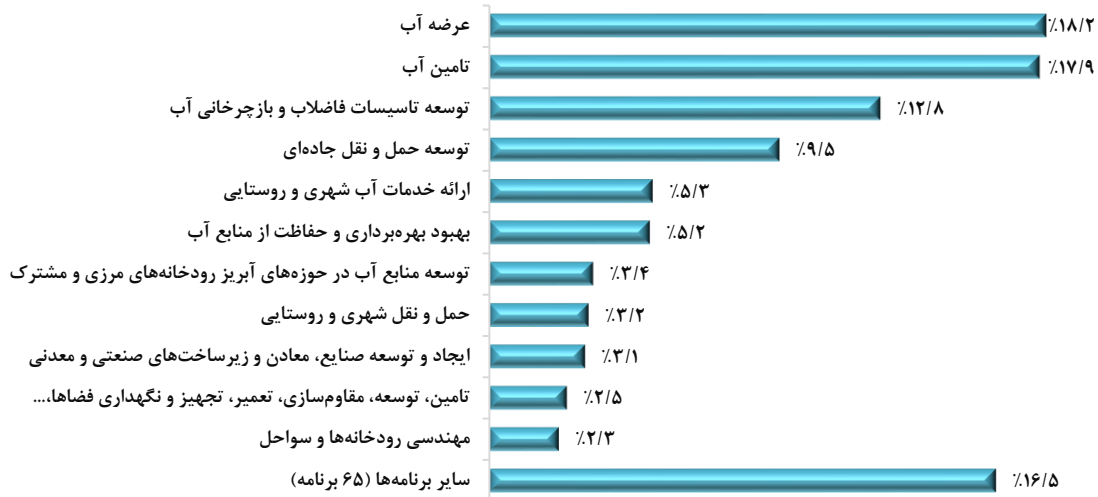
مأخذ: همان.

همان‌گونه که در نمودار فوق مشخص است، در استان اردبیل، ۲ برنامه «تامین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات (فصل اداره امور عمومی - امور خدمات عمومی)» و «حمل و نقل شهری و روستایی» به ترتیب با دربرگرفتن ۲۸۹ و ۱۰۰ پروژه عمرانی، مهم‌ترین برنامه‌های استان از منظر تعداد پروژه هستند و بیشترین پروژه‌های استان را به خود اختصاص داده‌اند.

همچنین در نمودار زیر، سهم برنامه‌های مختلف از کل اعتبارات تخصیص یافته به پروژه‌های عمرانی استان اردبیل نشان داده شده است. در این زمینه مشاهده می‌شود، ۱۸/۲ درصد از اعتبارات عمرانی تخصیص یافته

استان، به برنامه «عرضه آب» اختصاص داده شده است. از این منظر برنامه‌های «تامین آب» و «توسعه تأسیسات فاضلاب و بازچرخانی آب»، به ترتیب با سهم ۱۷/۹ و ۱۲/۸ درصد در رتبه‌های دوم و سوم قرار گرفته‌اند:

نمودار ۱۲. سهم برنامه‌های مختلف از اعتبارات تخصیص یافته به پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در استان اردبیل

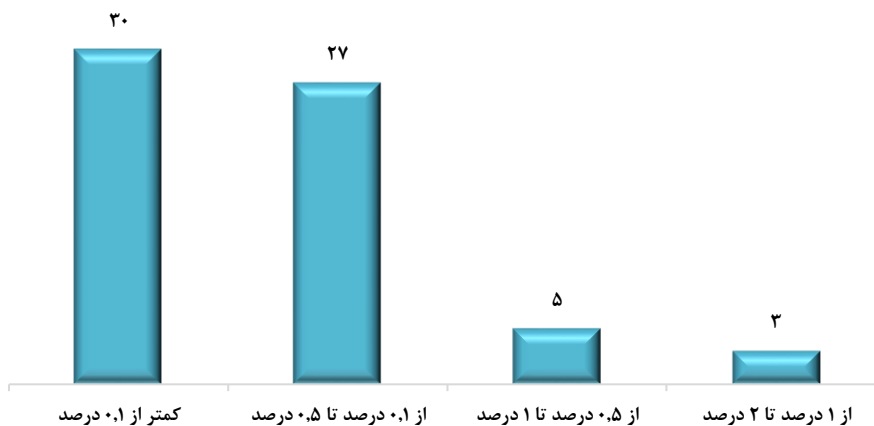

مأخذ: همان.

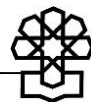
شایان ذکر است در میان ۶۵ برنامه استان که براساس اطلاعات مندرج در نمودار فوق، مجموعاً ۱۶/۵ درصد از اعتبارات تخصیص یافته استان، سهم داشته‌اند، سهم ۳۰ برنامه بسیار ناچیز و کمتر از ۰/۱ درصد بوده است. ۲۷ برنامه، بین ۰/۱ تا ۰/۵ درصد سهم داشته و ۵ برنامه نیز بین ۰/۵ تا ۱ درصد سهم داشته‌اند. در نهایت، سهم ۳ برنامه از ۶۵ برنامه یادشده، بین ۱ تا ۲ درصد بوده است:

نمودار ۱۳. بررسی وضعیت سهم ۶۵ برنامه کم‌اهمیت استان اردبیل

از کل اعتبارات تخصیص یافته استان (تعداد برنامه)

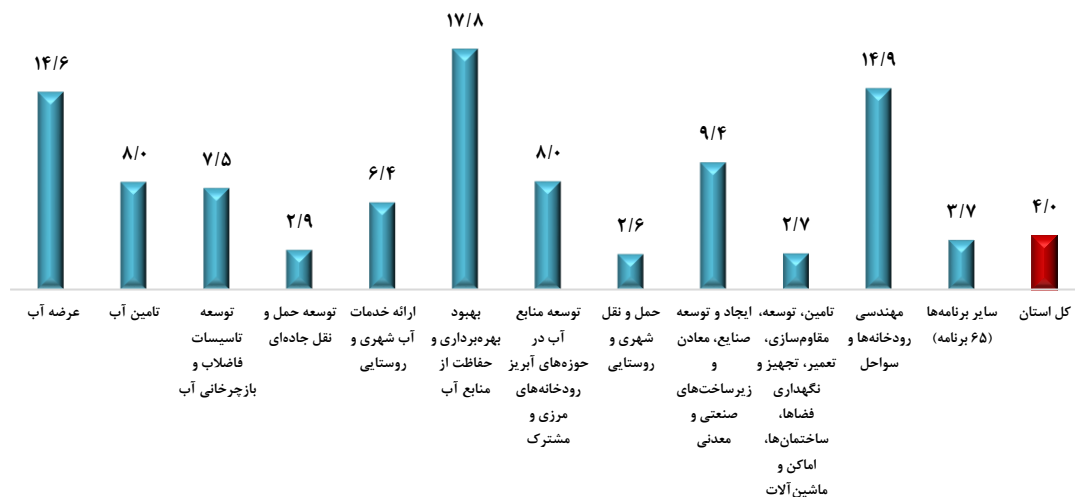

مأخذ: همان.

در نمودار زیر، عمر متوسط پروژه‌های عمرانی مربوط به هر یک از برنامه‌های مختلف در استان اردبیل، در سال ۱۳۹۸ نشان داده شده است:

نمودار ۱۴. عمر متوسط پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اردبیل برحسب برنامه‌های مختلف در سال ۱۳۹۸ (سال)

مأخذ: همان.

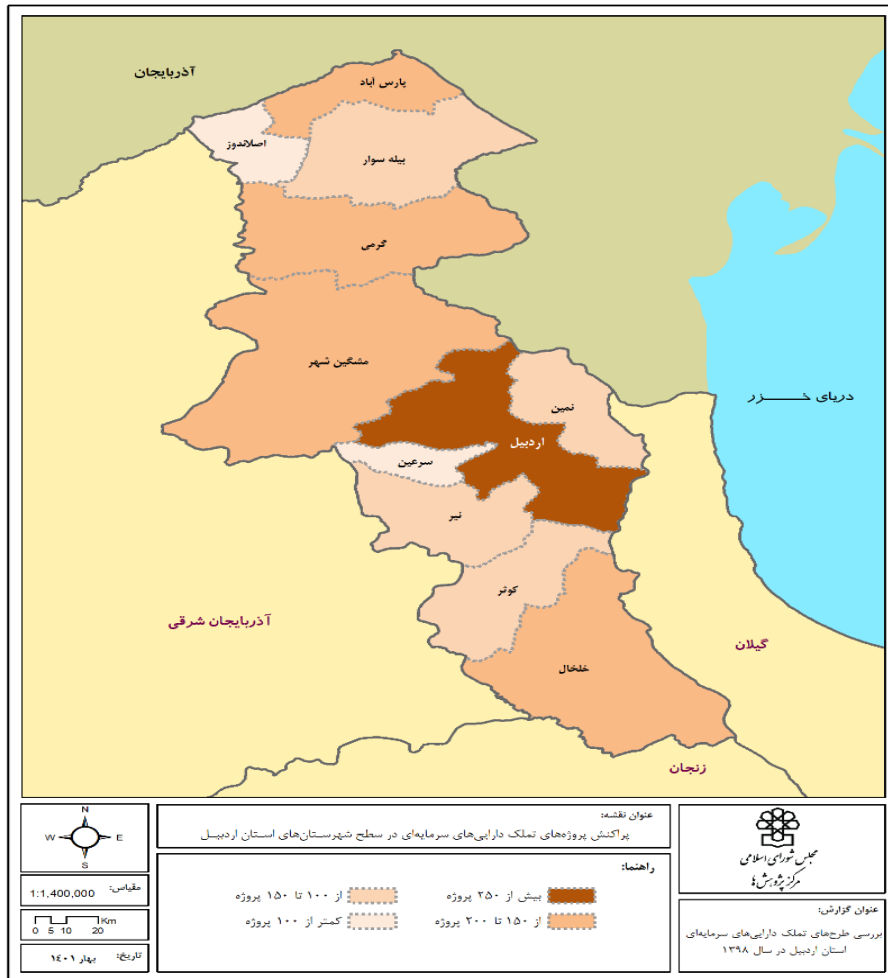
با توجه به اطلاعات ارائه‌شده در نمودار فوق، ملاحظه می‌شود برنامه‌های «بهبود بهره‌برداری و حفاظت از منابع آب»، «مهندسی رودخانه‌ها و سواحل» و «عرضه آب»، بیشترین متوسط طول عمر را در میان برنامه‌های عمرانی استان اردبیل دارند.

خلاصه وضعیت تخصیص اعتبار به پروژه‌های عمرانی استان اردبیل برحسب برنامه‌های مختلف در پیوست گزارش ارائه شده است. براساس اطلاعات مندرج در جدول پیوست، نسبت تخصیص اعتبار برنامه «عرضه آب» که به‌تنهایی بیش از ۱۸ درصد کل اعتبارات تخصیص‌یافته به پروژه‌های عمرانی استان را به‌خود اختصاص داده، بسیار نامساعد بوده و صرفاً ۳۵/۹ درصد از کل اعتبار پیش‌بینی‌شده برای پروژه‌های برنامه مذکور، تخصیص داده شده است. همچنین وضعیت تخصیص اعتبار ۱۰ برنامه مهم دیگر استان، بین ۲۳/۹ درصد تا ۸۹/۵ درصد متغیر می‌باشد.

شایان ذکر است، در میان ۸ برنامه استان که از منظر درصد تخصیص اعتبار از وضعیت نسبتاً مساعدی برخوردارند و بیش از ۸۰ درصد از اعتبار مورد نیاز آنها تخصیص یافته است، به‌جز ۲ برنامه «تامین آب» و «ارائه خدمات آب شهری و روستایی»، سایر برنامه‌ها شامل «کمک به پایگاه‌ها و حوزه‌های مقاومت»، «بهبود بهره‌وری آب در عرصه کشاورزی»، «ترویج و توانمندسازی جوامع محلی و بهره‌برداران»، «افزایش تولید محصولات دام و طیور»، «پایش و مدیریت آلاینده‌ها» و «ارائه خدمات هواشناسی»، در استان اردبیل چندان با اهمیت محسوب نمی‌شوند و ضمن آنکه فقط ۵۶ پروژه از ۱۶۴۳ پروژه عمرانی استان را شامل می‌شوند، مجموع اعتبار پیش‌بینی‌شده برای آنها، ۰/۹ درصد از کل اعتبار پیش‌بینی‌شده برای پروژه‌های عمرانی استان را تشکیل می‌دهد.

۲-۲. بررسی جغرافیایی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اردبیل در سطح شهرستان‌های استان در سال ۱۳۹۸، استان اردبیل دارای ۱۱ شهرستان بوده است^۱ و پروژه‌های عمرانی استان در سطح این شهرستان‌ها پراکنده شده‌اند. در نقشه زیر، توزیع جغرافیایی پروژه‌های استان در سطح شهرستان‌ها نشان داده شده است:

نقشه ۱. پراکنش پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سطح شهرستان‌های استان اردبیل

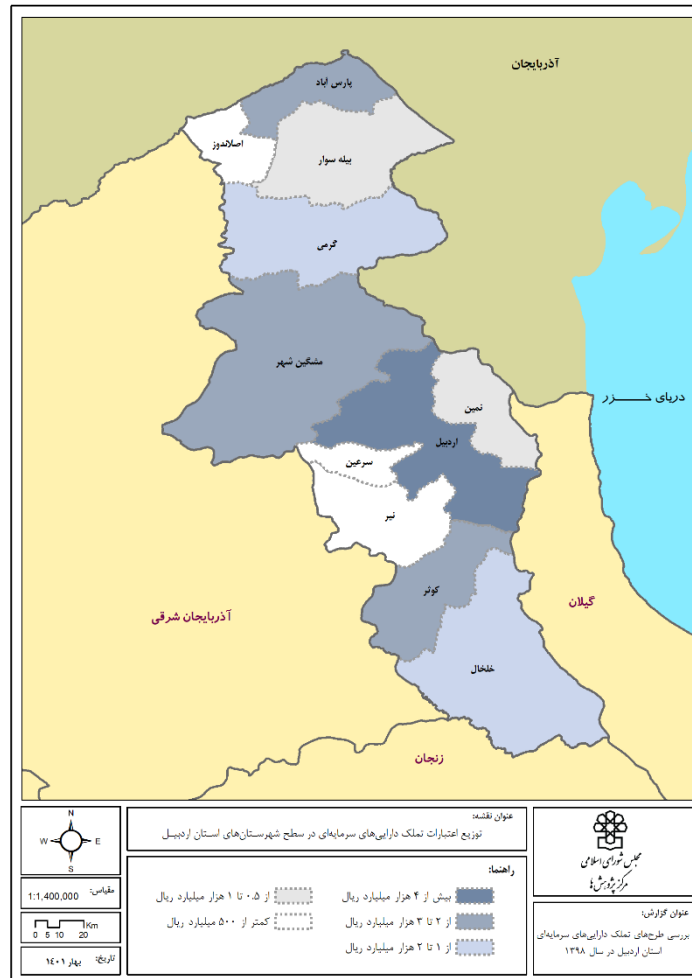
مأخذ: ترسیم‌شده براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

شایان ذکر است، از میان ۱۶۴۳ پروژه استان، ۶۱ پروژه به صورت بین‌شهرستانی هستند که به دلیل اجرای آنها در سطح بیش از یک شهرستان، تحت عنوان پروژه‌های «سطح استان» نامیده شده‌اند و در ترسیم نقشه‌های این بخش از مطالعه لحاظ نشده‌اند. به‌رحال از منظر توزیع جغرافیایی پروژه‌ها، در استان اردبیل، بیشترین تعداد پروژه در شهرستان «اردبیل» و پس از آن در شهرستان‌های «خلخال» و «مشگین‌شهر» تعریف شده است. از این منظر، اختلاف نسبتاً قابل توجه میان شهرستان «اردبیل» با سایر شهرستان‌های استان مشاهده می‌شود.

۱. با تأسیس شهرستان «انگوت» در سال ۱۳۹۹ در حال حاضر استان اردبیل ۱۲ شهرستان دارد.

در نقشه زیر، میزان توزیع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سطح شهرستان‌های استان، نشان داده شده است. به این ترتیب ملاحظه می‌شود شهرستان «اردبیل» به‌عنوان مرکز استان، بخش قابل توجهی از اعتبارات تخصیص یافته استان را به خود اختصاص داده است. این موضوع در رنگ‌بندی نقشه زیر نیز قابل مشاهده است؛ چرا که اعتبار تخصیص داده شده به شهرستان «اردبیل» در حدود ۲ برابر متوسط اعتبار تخصیص یافته به گروه دوم شهرستان‌هاست که در طبقه بعدی قرار گرفته‌اند (شهرستان‌های «مشگین‌شهر»، «کوثر» و «پارس‌آباد»).

نقشه ۲. توزیع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سطح شهرستان‌های استان اردبیل

مأخذ: همان.

همچنین در جدول زیر، وضعیت پروژه‌های عمرانی استان به تفکیک شهرستان‌ها گزارش شده است. بر این اساس، درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها که به نوعی بیانگر میزان پیشرفت فیزیکی آنها نیز می‌باشد،^۱ در سطح شهرستان‌های استان، چندان مساعد نبوده و نسبت یادشده به جز سه شهرستان «کوثر»، «خلخال» و «نیر»، برای سایر شهرستان‌ها کمتر از ۷۰ درصد است. در این ارتباط، پروژه‌های شهرستان‌های «مشگین‌شهر»، «اردبیل» و «نمین» به ترتیب با ۲۹/۴ درصد، ۳۹/۳ درصد و ۳۹/۶ درصد تخصیص اعتبار، کمترین میزان درصد

۱. شایان توجه است ارائه گزارش پیشرفت فیزیکی پروژه‌های عمرانی توسط سازمان برنامه و بودجه کشور از سال ۱۳۹۲ متوقف شده است.

تخصیص اعتبار را در میان شهرستان‌های استان داشته‌اند:

جدول ۶. خلاصه وضعیت پروژه‌های عمرانی استان اردبیل به تفکیک شهرستان‌ها (میلیون ریال / درصد)

شهرستان	تعداد پروژه	مجموع اعتبارات اختصاص یافته به پروژه‌ها	برآورد اعتبار سال‌های بعد پروژه‌ها	کل اعتبار پروژه‌ها	درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها
اردبیل	۲۸۸	۴.۳۶۰.۸۶۱	۵.۸۲۸.۲۸۴	۱۱.۰۸۴.۱۴۳	۳۹/۳
اصلاندوز	۵۷	۱۰۷.۲۲۳	۶۹.۰۰۶	۲۲۱.۹۸۷	۴۸/۳
بيله‌سوار	۱۴۷	۵۱۵.۰۰۰	۲۱۱.۶۲۹	۸۳۲.۸۵۱	۶۱/۸
پارس‌آباد	۱۵۵	۲.۰۲۸.۸۵۱	۶۴۴.۲۴۹	۲.۹۱۳.۸۷۱	۶۹/۶
خلخال	۱۸۲	۱.۸۶۷.۱۰۵	۴۰۶.۵۱۵	۲.۶۰۵.۹۷۴	۷۱/۶
سرعین	۷۷	۲۵۰.۲۲۸	۱۳۴.۰۳۷	۴۵۲.۶۵۹	۵۵/۳
کوثر	۱۱۱	۲.۲۲۷.۱۹۴	۲۷۲.۲۲۹	۲.۶۷۹.۶۳۹	۸۳/۱
گرمی	۱۵۸	۱.۶۴۸.۷۳۵	۸۷۴.۷۰۴	۲.۷۳۱.۳۸۸	۶۰/۴
مشگین‌شهر	۱۸۰	۲.۵۴۰.۹۴۵	۵.۷۹۲.۹۱۲	۸.۶۵۴.۱۹۵	۲۹/۴
نمین	۱۲۲	۶۲۷.۹۳۲	۷۹۴.۱۰۰	۱.۵۸۵.۶۱۶	۳۹/۶
نیر	۱۰۵	۴۰۸.۴۹۴	۹۵.۶۳۹	۵۷۲.۱۹۵	۷۱/۴
سطح استان (بین شهرستانی)	۶۱	۷۷۷.۳۴۷	۶۲۶.۳۱۱	۱.۵۹۸.۴۴۵	۴۸/۶
کل استان	۱.۶۴۳	۱۷.۳۵۹.۹۱۵	۱۵.۷۴۹.۶۱۴	۳۵.۹۳۲.۹۶۲	۴۸/۳

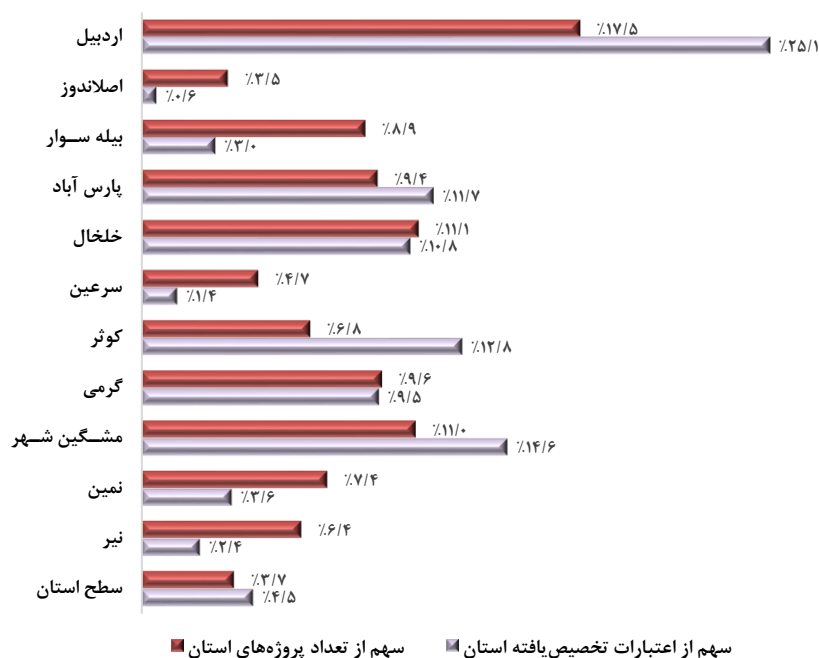
مأخذ: همان.

شایان ذکر است، متوسط درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های عمرانی کل استان نیز چندان قابل توجه نمی‌باشد؛ به‌گونه‌ای که صرفاً ۴۸/۳ درصد از کل اعتبار پیش‌بینی شده برای پروژه‌های عمرانی استان تخصیص داده شده است. این موضوع از پیشرفت نه‌چندان مطلوب پروژه‌های یادشده حکایت دارد.

به‌منظور تشریح بهتر وضعیت پروژه‌های عمرانی استان اردبیل در سطح شهرستان‌ها، در نمودار زیر سهم هریک از شهرستان‌های استان از تعداد پروژه‌ها و اعتبارات عمرانی تخصیص یافته کل استان نشان داده شده است. به این ترتیب ملاحظه می‌شود بیش از ۲۵ درصد از کل اعتبارات عمرانی تخصیص یافته استان به شهرستان «اردبیل» تعلق یافته؛ این شهرستان ۱۷/۵ درصد از تعداد کل پروژه‌های عمرانی استان را به‌خود اختصاص داده است:

نمودار ۱۵. سهم شهرستان‌های استان اردبیل از تعداد پروژه‌ها و اعتبارات تخصیص یافته استان

مأخذ: همان.

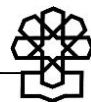
در جدول زیر، وضعیت درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های عمرانی شهرستان‌های استان اردبیل، نشان داده شده است. همان گونه که در جدول مشخص است، از ۶۴ پروژه عمرانی با درصد تخصیص اعتبار کمتر از ۲۰ درصد، ۱۹ پروژه مربوط به شهرستان «اردبیل» است و شهرستان‌های «بيله سوار» و «مشگین شهر»، هریک ۷ پروژه از ۶۴ پروژه یادشده را دربر گرفته‌اند. همچنین در میان ۳۲۴ پروژه با درصد تخصیص بیش از ۸۰ درصد، بیشترین پروژه‌ها مربوط به شهرستان‌های «اردبیل»، «مشگین شهر» و «پارس آباد» بوده است:

جدول ۷. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای شهرستان‌های استان اردبیل
برحسب درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها

شهرستان	تعداد پروژه	درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها			
		کمتر از ۲۰ درصد	بین ۲۰ تا ۴۰ درصد	بین ۴۰ تا ۶۰ درصد	بین ۶۰ تا ۸۰ درصد و بیشتر
اردبیل	۲۸۸	۱۹	۱۸	۱۶۳	۴۸
اصلاندوز	۵۷	۵	۳	۴۴	۲
بيله‌سوار	۱۴۷	۷	۶	۷۷	۳۷
پارس‌آباد	۱۵۵	۶	۳	۷۹	۴۰
خلخال	۱۸۲	۴	۱۷	۸۶	۳۴
سرعین	۷۷	۰	۲	۴۴	۱۹
کوثر	۱۱۱	۵	۶	۶۴	۲۰
گرمی	۱۵۸	۳	۱۶	۸۲	۳۴
مشگین‌شهر	۱۸۰	۷	۱۹	۷۷	۴۱
نمین	۱۲۲	۴	۱۱	۶۲	۲۲
نیر	۱۰۵	۴	۱	۶۴	۱۶
سطح استان	۶۱	۰	۸	۳۲	۱۱
کل استان	۱.۶۴۳	۶۴	۱۱۰	۸۷۴	۳۲۴

مأخذ: همان.

در جدول زیر، وضعیت عمر پروژه‌های عمرانی شهرستان‌های استان مورد بررسی قرار گرفته است. براساس اطلاعات مندرج در این جدول، بیشترین تعداد پروژه‌های با عمر کمتر از ۵ سال مربوط به شهرستان‌های «اردبیل»، «خلخال» و «مشگین‌شهر» هستند. همچنین در سال ۱۳۹۸ در استان اردبیل ۱۸ پروژه بیش از ۲۰ سال عمر داشته‌اند و شهرستان‌های «اردبیل»، «مشگین‌شهر» و «پارس‌آباد» دارای بیشترین پروژه‌ها با عمر طولانی می‌باشند:

جدول ۲. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای شهرستان‌های استان اردبیل برحسب عمر پروژه

شهرستان	تعداد پروژه	عمر پروژه‌ها در سال ۱۳۹۸			
		کمتر از ۵ سال	۵ تا ۱۰ سال	۱۰ تا ۱۵ سال	۱۵ تا ۲۰ سال و بیشتر
اردبیل	۲۸۸	۲۰۹	۴۲	۲۳	۴
اصلاندوز	۵۷	۵۴	۱	۲	۰
بيله‌سوار	۱۴۷	۱۰۳	۲۶	۱۶	۱
پارس‌آباد	۱۵۵	۱۰۲	۲۷	۱۹	۴
خلخال	۱۸۲	۱۲۸	۳۱	۱۹	۲
سرعین	۷۷	۵۴	۱۸	۴	۰
کوثر	۱۱۱	۸۱	۱۶	۱۲	۰
گرمی	۱۵۸	۱۱۵	۲۶	۱۳	۳
مشگین‌شهر	۱۸۰	۱۲۶	۲۵	۲۴	۴
نمین	۱۲۲	۸۹	۲۱	۹	۱
نیر	۱۰۵	۷۶	۱۹	۸	۰
سطح استان	۶۱	۴۴	۱۲	۳	۲
کل استان	۱.۶۴۳	۱.۱۸۱	۲۶۴	۱۵۲	۱۸

مأخذ: همان.

۳-۲. ارزیابی طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اردبیل^۱

یکی از معضلات پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در کشور، طولانی شدن عمر پروژه‌ها و عدم حصول نتایج مورد انتظار از طرح‌های عمرانی در یک بازه زمانی منطقی، علی‌رغم صرف منابع قابل توجه است. مدت زمان طولانی اجرای برخی طرح‌های عمرانی، علاوه بر هدردهی منابع سرمایه‌ای کشور، آثاری بر میزان برنامه‌پذیری فرایند توسعه اقتصادی کشور برجای خواهد گذاشت. به عبارت دیگر، طولانی شدن عمر پروژه‌های عمرانی یک استان بدین معناست که بخشی از برنامه‌های عمران و توسعه استان بر موضوعاتی متمرکز است که سال‌ها پیش برنامه‌ریزی شده‌اند. بنابراین نوعی وابستگی به مسیر طی شده در تخصیص منابع مالی مشاهده می‌گردد و بخش قابل ملاحظه‌ای از منابع عمرانی استان، بدون توجه به اصول و مبانی آمایش سرزمین و نیازها و مقتضیات روز استان، صرف پروژه‌هایی می‌شود که گاه بیش از یک دهه پیش برنامه‌ریزی و آغاز شده‌اند.

از این‌رو، در بررسی و تحلیل طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هر استان، ارزیابی عمر طرح‌ها متناسب با درصد تخصیص اعتبار مورد نیاز طرح، به منظور ایجاد «مبنای مناسبی برای تصمیم‌گیری» در خصوص طرح‌های یادشده حائز اهمیت است. بنابراین در این بخش از مطالعه، پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اردبیل در قالب یک تحلیل دوبعدی مبتنی بر طول عمر و درصد تخصیص اعتبار، مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرند. نتایج این ارزیابی می‌تواند حائز نکات بااهمیتی در خصوص اولویت‌بندی طرح‌های عمرانی استان و تصمیم‌گیری در خصوص آینده آنها باشد.

۱. اگرچه بخشی از پروژه‌های مورد بررسی در طبقه طرح‌های مستمر قرار می‌گیرند، اما به نظر می‌رسد مستمر بودن طرح‌ها از ضرورت نظارت بر نحوه تخصیص منابع نخواهد کاست. بنابراین در این قسمت از مطالعه همه پروژه‌ها اعم از مستمر و غیرمستمر مورد توجه و واکاوی قرار گرفته است.

بدیهی است همه تحلیل‌های ارائه شده در خصوص عمر پروژه از منظر بودجه بوده و با طول عمر سازه‌های عمرانی ارتباطی ندارد.

در این راستا، با ارزیابی دو بعدی پروژه‌های عمرانی استان اردبیل، می‌توان این پروژه‌ها را در ۵ طبقه کلی جای داد که تصمیم‌گیری و نحوه عمل در خصوص پروژه‌های هر طبقه می‌تواند متفاوت باشد. ۵ طبقه یادشده به ترتیب اولویت برای تصمیم‌گیری و اقدام بر مبنای تحلیل طول عمر - درصد تخصیص، به شرح زیر است:

• **پروژه‌های با طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد)**

این پروژه‌ها بیشترین اثر مخرب را بر فرایند برنامه‌ریزی توسعه دارند زیرا مدت زمان طولانی از آغاز اجرای آنها گذشته است و با توجه به پیشرفت اندک، نمی‌توان چشم‌انداز کوتاه‌مدتی برای اتمام آنها متصور بود. از این‌رو، پروژه‌های یادشده در اولویت تصمیم‌گیری و تعیین تکلیف قرار دارند. در این راستا ضروری است ضمن نظارت و بررسی دقیق این گروه از پروژه‌ها و آسیب‌شناسی علل تأخیر، در خصوص توقف، اصلاح یا اتمام پروژه تصمیم‌گیری شود.

• **پروژه‌های با طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)**

پروژه‌های با طول عمر متوسط و بیشتر و تخصیص اعتبار بالا نیز با توجه به مدت طولانی فرایند اجرایی آنها در اولویت بعدی قرار دارند. در خصوص این پروژه‌ها به دلیل تخصیص بخش قابل توجهی از اعتبار مورد نیاز پروژه، گزینه توقف چندان مطرح نیست. از این‌رو، پیشنهاد می‌شود پس از نظارت و بررسی دقیق پروژه و آسیب‌شناسی علل تأخیر، در خصوص اتمام یا اصلاح پروژه در بازه زمانی بسیار کوتاه، تصمیم عاجل اتخاذ شود.

• **پروژه‌های با طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)**

این گروه از پروژه‌ها، در ظاهر از وضعیت مناسبی نسبت به سایر گروه‌ها برخوردارند زیرا در یک بازه زمانی اندک، بخش قابل توجهی از اعتبار مورد نیاز آنها تخصیص داده شده است. بنابراین مهم‌ترین اقدام در خصوص این گروه، تخصیص اعتبار باقیمانده و اتمام پروژه می‌باشد.

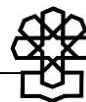
• **پروژه‌های با طول عمر متوسط (۱۰ تا ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد) یا طول**

عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط (۴۰ تا ۸۰ درصد)

این گروه از پروژه‌ها شرایط بینابینی نسبت به دو گروه نخست دارند اما با توجه به شرایط متعادل‌تر آنها از منظر عمر و درصد تخصیص، در اولویت چهارم قرار گرفته‌اند. بنابراین، نظارت و بررسی دقیق پروژه‌ها، آسیب‌شناسی علل تأخیر برای پروژه‌های قدیمی‌تر و تصمیم‌گیری در خصوص توقف، اصلاح یا اتمام پروژه، مهم‌ترین اقدامات مورد نیاز برای آنها محسوب می‌شود.

• **پروژه‌های با طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط و کمتر (کمتر از ۸۰ درصد)**

طول عمر این پروژه‌ها به گونه‌ای است که هنوز انحراف جدی در خصوص میزان پیشرفت پروژه رخ نداده است؛ اگرچه درصد تخصیص پایین بخشی از پروژه‌های این گروه، می‌تواند در سال‌های آتی نگران‌کننده باشد. از این‌رو، پیشنهاد می‌شود در خصوص پروژه‌های عمرانی گروه پنجم، نظارت جدی با هدف پیشگیری از انحراف فرایند

اجرایی صورت پذیرد.^۱

بر این اساس، در نمودار زیر نحوه طبقه‌بندی پروژه‌های عمرانی استان اردبیل و اقدامات مورد نیاز در خصوص هر طبقه به تصویر کشیده شده است:

نمودار ۱۶. طبقه‌بندی پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اردبیل و اقدامات مورد نیاز هر طبقه

مأخذ: نتایج تحقیق.

با عنایت به مطالب فوق‌الذکر، در جدول زیر، طبقه‌بندی پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اردبیل در قالب ماتریس عمر - درصد تخصیص اعتبار و تعداد پروژه‌های مربوط به هر طبقه نشان داده شده است:

جدول ۹. ماتریس عمر - درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اردبیل

(تعداد پروژه)

عمر پروژه	درصد تخصیص اعتبار				
	کمتر از ۵ سال	بین ۵ تا ۱۰ سال	بین ۱۰ تا ۱۵ سال	بین ۱۵ تا ۲۰ سال	بیشتر ۲۰ سال و
کمتر از ۲۰ درصد	۵۲	۵	۶	۱	۰
بین ۲۰ تا ۴۰ درصد	۷۷	۱۸	۸	۲	۵
بین ۴۰ تا ۶۰ درصد	۸۱۰	۴۰	۱۶	۵	۳
بین ۶۰ تا ۸۰ درصد	۱۵۵	۷۳	۳۹	۳	۱
۸۰ درصد و بیشتر	۸۷	۱۲۸	۸۳	۱۷	۹

مأخذ: همان.

با توجه به اطلاعات مندرج در جدول فوق، ملاحظه می‌شود ۸ پروژه عمرانی استان اردبیل در گروه پروژه‌های «عمر بالا و تخصیص اندک» قرار دارند که تعیین تکلیف آنها باید در اولویت نخست تصمیم‌گیران و

۱. اولویت‌بندی و اقدامات پیشنهادی در این دسته‌بندی، صرفاً بر مبنای دو شاخص عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه صورت پذیرفته تا تصویری کلی از وضعیت پروژه‌های استان و اقدامات احتمالی مورد نیاز به دست آید. بدیهی است تصمیم‌گیری نهایی در خصوص سرانجام پروژه‌های یادشده، منوط به بررسی دقیق آنها و مشاوره با دست‌اندرکاران هر پروژه و متخصصان امر است.

سیاستگذاران استان قرار گیرد. اطلاعات مربوط به ۸ پروژه یادشده که همگی مربوط به فصل «منابع آب» می‌باشند، در جدول زیر ارائه شده است:

جدول ۱۰. پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اردبیل با عمر بالا و تخصیص اندک

شهرستان	کل اعتبار پروژه	اعتبارات اختصاص یافته	عمر پروژه در سال ۱۳۹۸	درصد تخصیص اعتبار	عنوان پروژه	عنوان فصل
گرمی	۱,۱۸۵,۶۹۳	۴۶۸,۶۴۳	۵۴	۳۹/۵	پوشش کانال‌ها و اصلاح ابنیه‌های اصلی بند و شبکه	فصل منابع آب
پارس آباد	۱۷۵,۴۸۶	۵۶,۲۸۶	۵۴	۳۲/۱	مرمت و بازسازی تأسیسات آبی شبکه	فصل منابع آب
مشگین شهر	۳,۴۲۱,۷۷۳	۸۱۵,۹۱۹	۳۱	۲۳/۸	ساختمان شبکه آبیاری و زهکشی سبلان	فصل منابع آب
مشگین شهر	۱,۳۶۴,۳۹۰	۳۹۴,۶۹۱	۳۰	۲۸/۹	پروژه آبرسانی به شهر مشگین شهر	فصل منابع آب
سطح استان	۵۹۸,۸۸۶	۱۷۷,۸۷۴	۲۵	۲۹/۷	تعادل بخشی منابع آب زیرزمینی در استان اردبیل	فصل منابع آب
اردبیل	۳۹,۹۲۰	۷,۸۸۶	۱۹	۱۹/۸	مطالعه سدهای زودبازده شهرستان اردبیل	فصل منابع آب
خلخال	۳۰,۳۲۷	۱۰,۲۳۶	۱۸	۳۳/۸	مطالعه سدهای زودبازده شهرستان خلخال	فصل منابع آب
نمین	۱۸,۳۵۴	۵,۴۳۶	۱۵	۲۹/۶	مطالعه حد حریم بستر و آزادسازی بستر رودخانه‌های داخلی شهرستان نمین	فصل منابع آب

مأخذ: همان.

همچنین در جدول زیر، شمای کلی در خصوص وضعیت پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اردبیل بر مبنای اولویت بندی صورت گرفته در قالب ماتریس عمر - تخصیص ارائه شده است:

جدول ۱۱. وضعیت کلی پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اردبیل

بر مبنای اولویت بندی ماتریس عمر - تخصیص (میلیون ریال / درصد)

اولویت بر حسب ماتریس عمر - تخصیص	تعداد پروژه‌ها	مجموع اعتبارات اختصاص یافته به پروژه‌ها	کل اعتبار پروژه‌ها	برآورد اعتبار باقیمانده	درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها
اولویت ۱	۸	۱,۹۳۶,۹۷۰	۶,۸۳۴,۸۲۹	۴,۸۹۷,۸۵۹	۲۸/۳
اولویت ۲	۱۰۹	۶,۹۳۶,۸۸۲	۷,۶۱۰,۱۳۶	۶۷۳,۲۵۵	۹۱/۲
اولویت ۳	۲۱۵	۲,۲۲۹,۰۵۰	۲,۴۷۷,۰۷۱	۲۴۸,۰۲۰	۹۰/۰
اولویت ۴	۸۱	۲,۷۸۱,۵۹۴	۵,۴۰۰,۸۴۳	۲,۶۱۹,۲۵۰	۵۱/۵
اولویت ۵	۱,۲۳۰	۳,۴۷۵,۴۱۹	۱۳,۶۱۰,۰۸۲	۱۰,۱۳۴,۶۶۳	۲۵/۵

مأخذ: همان.

بر اساس اطلاعات مندرج در جدول فوق، برای ۸ پروژه مربوط به اولویت ۱، مجموعاً در بالغ بر ۶۸۳ میلیارد تومان اعتبار در نظر گرفته شده که علی‌رغم عمر بالای پروژه‌های این گروه، صرفاً ۲۸/۳ درصد اعتبار پیش‌بینی شده (حدود ۱۹۴ میلیارد تومان)، تخصیص اعتبار صورت پذیرفته است. پروژه‌های اولویت ۲ و ۳ با درصد تخصیص ۹۱/۲ درصد و ۹۰ درصد، محتمل‌ترین پروژه‌ها برای اتمام فوری هستند که اعتبار باقی مانده

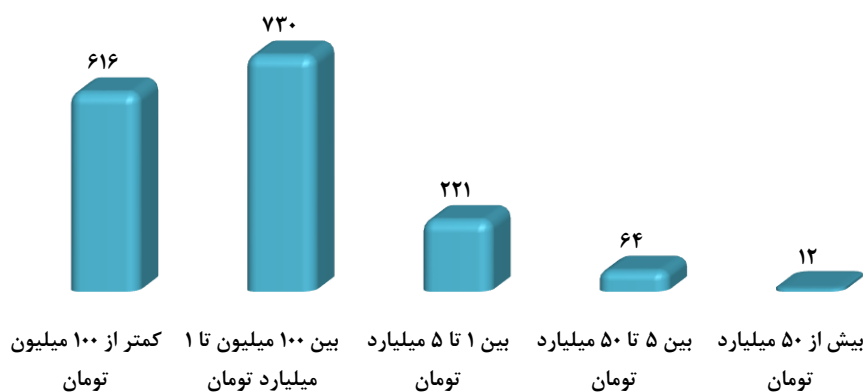
آنها مجموعاً ۹۲/۱ میلیارد تومان برآورد شده است. ازسوی دیگر، پروژه‌های اولویت ۴ و ۵ که در مجموع ۵۲/۹ درصد کل اعتبار پیش‌بینی شده برای پروژه‌های عمرانی استان را در بر می‌گیرند، از منظر تخصیص اعتبار، شرایط چندان قابل قبولی را تجربه نکرده‌اند و به ترتیب ۵۱/۵ و ۲۵/۵ درصد تخصیص اعتبار داشته‌اند.

۳-۴. ارزیابی اندازه پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اردبیل برحسب اعتبار پروژه به‌منظور ارزیابی اندازه پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اردبیل پس از بررسی کل اعتبار پیش‌بینی شده برای هریک از پروژه‌های یادشده و با توجه به بازه گسترده اعتبار پروژه‌ها که از ۲ میلیون تومان تا ۴۱۹.۳ میلیارد تومان^۱ متغیر بوده، نسبت به طبقه‌بندی آنها در قالب ۵ دسته به شرح زیر اقدام شده است:

- پروژه‌های بسیار کوچک: کمتر از ۱۰۰ میلیون تومان اعتبار،
- پروژه‌های کوچک: بین ۱۰۰ میلیون تا ۱ میلیارد تومان اعتبار،
- پروژه‌های متوسط: بین ۱ تا ۵ میلیارد تومان اعتبار،
- پروژه‌های بزرگ: بین ۵ تا ۵۰ میلیارد تومان اعتبار،
- پروژه‌های بسیار بزرگ: بیش از ۵۰ میلیارد تومان اعتبار.

بر این اساس در نمودار زیر، تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اردبیل بر حسب اندازه پروژه‌ها (اعتبار پیش‌بینی شده برای پروژه) ارائه شده است:

نمودار ۱۷. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اردبیل برحسب اندازه پروژه

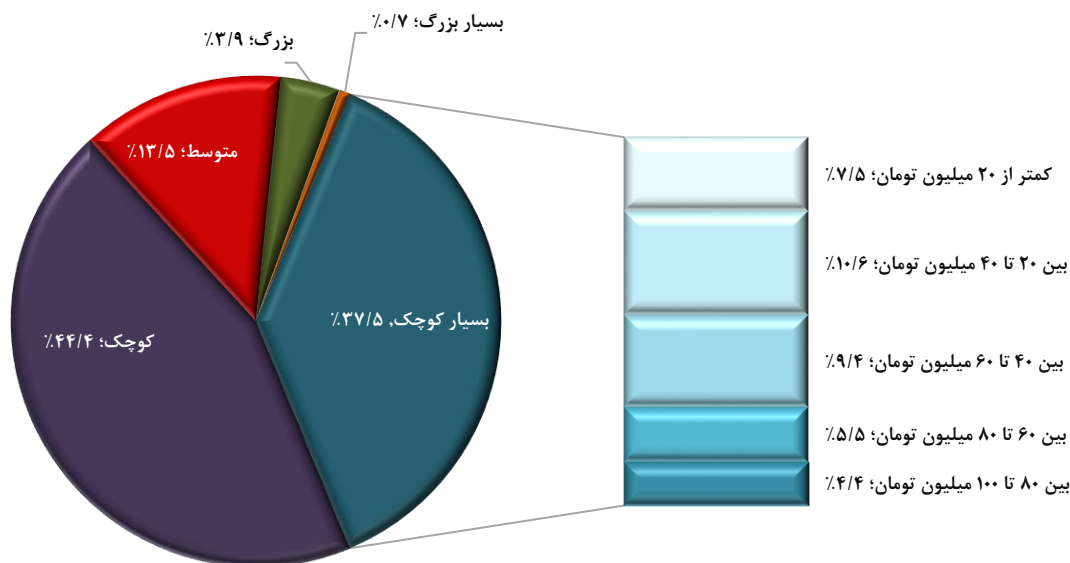

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

همچنین در نمودار زیر، توزیع پروژه‌های عمرانی استان اردبیل برحسب اندازه پروژه‌ها به تصویر کشیده

شده است:

نمودار ۱۸. توزیع پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اردبیل برحسب اندازه پروژه‌ها

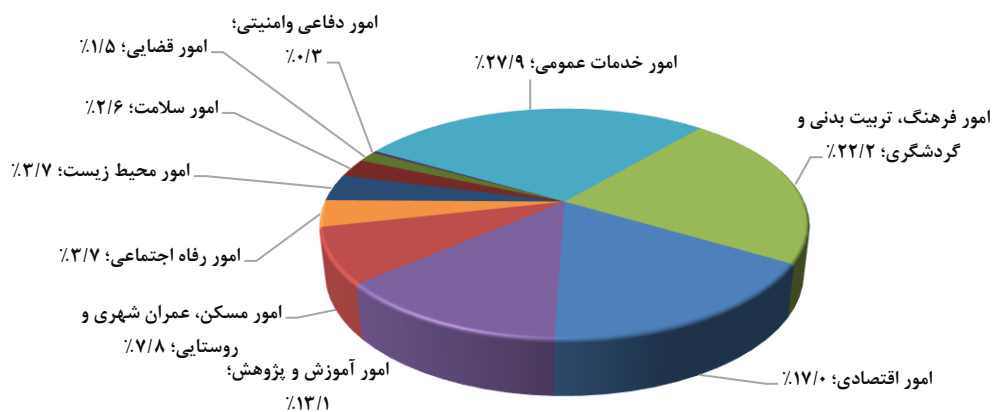
مأخذ: همان.

به این ترتیب ملاحظه می‌شود پروژه‌های کوچک (بین ۱۰۰ میلیون تا ۱ میلیارد تومان اعتبار) و پروژه‌های بسیار کوچک (کمتر از ۱۰۰ میلیون تومان اعتبار)، به ترتیب با دربرگرفتن ۴۴/۴ درصد (۷۳۰ پروژه) و ۳۷/۵ درصد (۶۱۶ پروژه) از کل پروژه‌های عمرانی استان اردبیل، بخش عمده پروژه‌های استان را به خود اختصاص داده‌اند. همچنین پروژه‌های متوسط (بین ۱ تا ۵ میلیارد تومان اعتبار) با ۲۲۱ پروژه (۱۳/۵ درصد سهم) در رتبه بعدی قرار دارند.

شایان ذکر است، اندازه ۶۴ پروژه استان اردبیل (۳/۹ درصد کل پروژه‌های استان)، بزرگ و اعتبار پیش‌بینی‌شده برای آنها بین ۵ تا ۵۰ میلیارد تومان است و ازسوی دیگر، صرفاً ۱۲ پروژه (۰/۷ درصد کل پروژه‌های استان) در اندازه بسیار بزرگ برنامه‌ریزی شده‌اند و برای آنها بیش از ۵۰ میلیارد تومان اعتبار در نظر گرفته شده است. نمودار زیر، سهم امور مختلف از پروژه‌های بسیار کوچک را نشان می‌دهد:

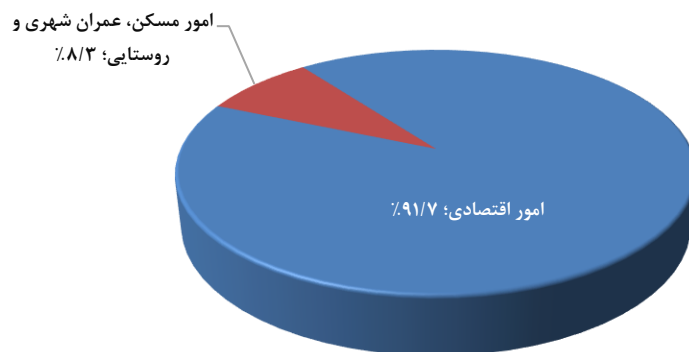
نمودار ۱۹. توزیع پروژه‌های بسیار کوچک (کمتر از ۱۰۰ میلیون تومان اعتبار) برحسب امور

مأخذ: همان.

همان گونه که در نمودار مشخص است، بیشترین سهم از پروژه‌های عمرانی بسیار کوچک در استان اردبیل مربوط به «امور خدمات عمومی» است. همچنین «امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری» و «امور اقتصادی» در رتبه‌های بعدی قرار گرفته‌اند. در نمودار زیر نیز سهم امور مختلف از ۱۲ پروژه عمرانی بسیار بزرگ استان (بیش از ۵۰ میلیارد تومان اعتبار) نشان داده شده است:

نمودار ۲۰. توزیع پروژه‌های بسیار بزرگ (بیش از ۵۰ میلیارد تومان اعتبار) برحسب امور

مأخذ: همان.

نمودار فوق نشان می‌دهد ۱۱ پروژه از ۱۲ پروژه بسیار بزرگ استان اردبیل مربوط به «امور اقتصادی» و یک پروژه دیگر مربوط به «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» است. در جدول زیر، وضعیت پروژه‌های عمرانی استان اردبیل به صورت هم‌زمان برحسب اندازه پروژه و اولویت‌بندی ماتریس عمر-تخصیص، مورد بررسی قرار گرفته است:

جدول ۱۲. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اردبیل برحسب اندازه و اولویت

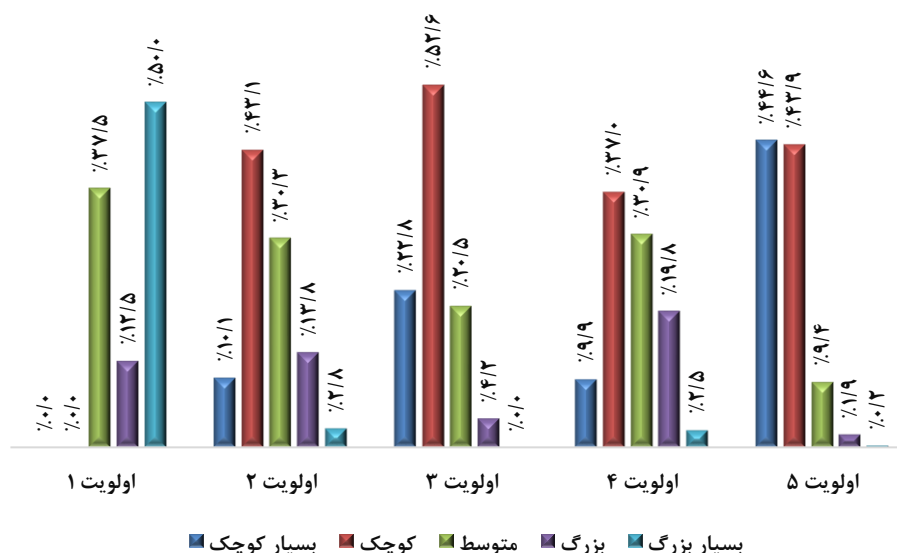
اندازه پروژه	اولویت ۱	اولویت ۲	اولویت ۳	اولویت ۴	اولویت ۵	جمع
بسیار کوچک	۰	۱۱	۴۹	۸	۵۴۸	۶۱۶
کوچک	۰	۴۷	۱۱۳	۳۰	۵۴۰	۷۳۰
متوسط	۳	۳۳	۴۴	۲۵	۱۱۶	۲۲۱
بزرگ	۱	۱۵	۹	۱۶	۲۳	۶۴
بسیار بزرگ	۴	۳	۰	۲	۳	۱۲
جمع	۸	۱۰۹	۲۱۵	۸۱	۱.۲۳۰	۱.۶۴۳

مأخذ: همان.

با استفاده از اطلاعات مندرج در جدول فوق، در نمودار زیر توزیع پروژه‌های عمرانی استان اردبیل برحسب

اندازه پروژه‌ها و اولویت‌بندی ماتریس عمر-تخصیص، نشان داده شده است:

نمودار ۲۱. توزیع پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اردبیل برحسب اندازه و اولویت

مأخذ: همان.

همان‌گونه که ملاحظه می‌شود، عمده پروژه‌هایی که به دلیل طول عمر زیاد و درصد تخصیص اندک در

اولویت اول تعیین تکلیف قرار گرفته‌اند، از نظر اندازه در زمره پروژه‌های «بسیار بزرگ» یا «متوسط» قرار دارند.

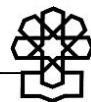
پروژه‌های اولویت دوم، که ضمن دارا بودن عمر طولانی، از درصد تخصیص بالایی نیز برخوردارند و بنابراین

تصمیم درخصوص اتمام فوری آنها محتمل‌تر است عمدتاً در گروه پروژه‌های «کوچک» و «متوسط» قرار دارند.

پروژه‌های اولویت سوم (عمر اندک و تخصیص بالا) نیز، عمدتاً «کوچک» هستند.

از سوی دیگر، حدود ۶۸ درصد از پروژه‌های اولویت ۴ (طول عمر متوسط/زیاد و تخصیص اندک/متوسط)

که طی سال‌های آتی، در صورت عدم پیشرفت قابل ملاحظه و افزایش طول عمر، قابلیت انتقال به ناحیه مربوط

به پروژه‌های اولویت ۱ را دارا می‌باشند در زمره پروژه‌های «کوچک» و «متوسط» قرار دارند و اعتبار پیش‌بینی شده برای هریک از آنها بین ۱۰۰ میلیون تا ۵ میلیارد تومان است. شایان ذکر است ۸۸/۵ درصد از پروژه‌های اولویت ۵ (عمر اندک و تخصیص اندک/ متوسط) که حدود ۷۵ درصد از کل پروژه‌های عمرانی استان اردبیل را دربرمی‌گیرند و عملیات اجرایی آنها طی یک دهه اخیر آغاز شده است، از نظر اندازه در زمره پروژه‌های «بسیار کوچک» و «کوچک» قرار گرفته‌اند.

جمع‌بندی و پیشنهادها

بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اردبیل حاکی از آن است که در سال ۱۳۹۸، تعداد ۱۶۴۳ پروژه فعال در قالب ۳۹۱ طرح عمرانی وجود داشته که قدیمی‌ترین آنها از سال ۱۳۴۱ آغاز شده است. طرح‌های یادشده در قالب ۱۰ امور، ۳۲ فصل و ۷۶ برنامه مختلف طبقه‌بندی شده‌اند. مجموع اعتبار پیش‌بینی شده برای پروژه‌های مذکور بالغ بر ۳۵۰۹ هزار میلیارد ریال می‌باشد که در مجموع ۴۸/۳ درصد اعتبارات یادشده (در حدود ۱۷۰۴ هزار میلیارد ریال)، به‌منظور اجرای پروژه‌ها تخصیص داده شده است. متوسط عمر پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اردبیل در سال ۱۳۹۸ معادل ۴ سال بوده است.

در بررسی موضوعی پروژه‌های عمرانی استان اردبیل، مشخص شد «امور اقتصادی»، «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» و «امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری» به‌ترتیب با ۲۱/۶ درصد، ۲۰ درصد و ۱۹/۴ درصد سهم، بیشترین سهم از تعداد پروژه‌های استان را به خود اختصاص داده‌اند. «امور اقتصادی»، از منظر اعتبارات تخصیص داده شده نیز با اختلاف شدیدتری نسبت به سایر امور، در رتبه نخست قرار دارد. در این زمینه سهم «امور اقتصادی» از اعتبارات تخصیص یافته استان، ۶۲/۱ درصد بوده و به تنهایی نزدیک به دوسوم از اعتبارات عمرانی تخصیص یافته استان را جذب کرده است. همچنین «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» با سهم ۲۳/۹ درصدی در رتبه دوم قرار گرفته است.

بر مبنای فصول، فصل‌های «اداره امور عمومی»، «توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری» و «کشاورزی و منابع طبیعی»، به‌ترتیب با ۱۷/۸ درصد، ۱۲/۶ درصد و ۹/۲ درصد سهم، بیشترین سهم را از تعداد پروژه‌های استان به خود اختصاص داده‌اند. در این راستا، فصل «اداره امور عمومی» در قالب «امور خدمات عمومی»، فصل «توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری» در زمره «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» و فصل «کشاورزی و منابع طبیعی»، ذیل «امور اقتصادی» طبقه‌بندی شده‌اند.

از سوی دیگر فصول «منابع آب»، «آب و فاضلاب» و «حمل‌ونقل» به‌ترتیب با اختصاص ۴۷ درصد، ۱۸/۱ درصد و ۹/۵ درصد از اعتبارات تخصیص یافته استان، بیشترین سهم را از منابع اعتباری تخصیصی استان داشته‌اند. از میان فصول مذکور، «منابع آب» و «حمل‌ونقل» در قالب «امور اقتصادی» و «آب و فاضلاب» در قالب «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» هستند.

همچنین از منظر برنامه‌ای، ۲ برنامه «تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها،

ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات (فصل اداره امور عمومی - امور خدمات عمومی)» و «حمل‌ونقل شهری و روستایی (فصل توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری - امور مسکن، عمران شهری و روستایی)»، بیشترین سهم از تعداد پروژه‌ها و ۲ برنامه «عرضه آب (فصل منابع آب - امور اقتصادی)» و «تأمین آب (فصل منابع آب - امور اقتصادی)»، بیشترین سهم از اعتبارات تخصیص یافته را به خود اختصاص داده‌اند. شایان توجه است ۶۵ برنامه عمرانی استان اردبیل، علی‌رغم دربرگرفتن ۹۵۷ پروژه، معادل ۵۸/۲ درصد کل پروژه‌های عمرانی استان، صرفاً ۱۶/۵ درصد از اعتبارات تخصیص یافته استان، سهم داشته‌اند. در این زمینه، ۵۷ برنامه از ۶۵ برنامه یادشده، هریک سهمی بسیار اندک و کمتر از ۰/۵ درصد از اعتبارات تخصیص یافته استان را جذب کرده‌اند.

نتایج حاصل از بررسی جغرافیایی پروژه‌های عمرانی استان اردبیل در سطح شهرستان‌های استان، حاکی از آن است که شهرستان «اردبیل» به‌عنوان مرکز استان، ضمن برخورداری از سهم ۱۷/۵ درصدی از تعداد پروژه‌های استان، با ۲۵/۱ درصد سهم از اعتبارات تخصیص یافته استان، بیشترین سهم را از منابع عمرانی استان دارد؛ از این منظر، اختلاف نسبتاً قابل توجه میان شهرستان «اردبیل» با سایر شهرستان‌های استان مشاهده می‌شود. چرا که اعتبار تخصیص داده شده به شهرستان «اردبیل» در حدود ۲ برابر متوسط اعتبار تخصیص یافته به گروه دوم شهرستان‌هاست که در طبقه بعدی قرار گرفته‌اند (شهرستان‌های «مشگین‌شهر»، «کوثر» و «پارس‌آباد»).

بررسی شاخص درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها در سطح شهرستان‌های استان نشان می‌دهد پروژه‌های شهرستان‌های «کوثر»، «خلخال» و «نیر»، به‌ترتیب ۸۳/۱ درصد، ۷۱/۶ درصد و ۷۱/۴ درصد از منابع مورد نیاز را جذب کرده‌اند و از این منظر نسبت به سایر شهرستان‌ها در جایگاه مناسب‌تری قرار دارند. از سوی دیگر، شهرستان‌های «مشگین‌شهر»، «اردبیل» و «نمین» با شاخص تخصیص اعتبار کمتر از ۴۰ درصد، شرایط نامطلوب‌تری را دارا هستند. پس از بررسی موضوعی و جغرافیایی پروژه‌های تملک‌داری‌های سرمایه‌ای استان اردبیل، مسئله طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها به صورت همزمان مورد ارزیابی قرار گرفته است. این موضوع از آن جهت حائز اهمیت است که طولانی شدن عمر پروژه‌ها و عدم حصول دستاورد قابل اتکا علی‌رغم صرف زمان و منابع فراوان، به یکی از معضلات جدی طرح‌های عمرانی کشور مبدل شده است. بنابراین ایجاد مبنای مناسبی برای قضاوت و تصمیم‌گیری درخصوص نحوه برخورد با طرح‌های عمرانی استان، ضروری به‌نظر می‌رسد. به‌ویژه آنکه طولانی شدن اجرای برخی طرح‌های عمرانی، علاوه بر هدردهی منابع سرمایه‌ای کشور، آثاری بر میزان برنامه‌پذیری فرایند توسعه اقتصادی کشور برجای خواهد گذاشت.

به‌عبارت دیگر، طولانی شدن عمر پروژه‌های عمرانی یک استان بدین‌معناست که بخشی از برنامه‌های عمران و توسعه استان، متمرکز بر موضوعاتی است که سال‌ها پیش برنامه‌ریزی شده‌اند. بنابراین نوعی وابستگی به مسیر طی شده در تخصیص منابع مالی مشاهده می‌گردد و بخش قابل ملاحظه‌ای از منابع عمرانی استان، بدون توجه به اصول و مبانی آمایش سرزمین و نیازها و مقتضیات روز استان، صرف پروژه‌هایی می‌شود که مدت‌ها پیش برنامه‌ریزی و آغاز شده‌اند. از این‌رو، پروژه‌های عمرانی استان اردبیل در قالب ماتریسی تحت عنوان عمر-درصد تخصیص مورد ارزیابی قرار گرفته و در ۵ گروه، به شرح جدول زیر طبقه‌بندی شده‌اند:

جدول ۱۳. ارزیابی وضعیت پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اردبیل

براساس ماتریس عمر - درصد تخصیص

اولویت	گروه	تعداد پروژه	پیشنهاد نحوه برخورد	توضیحات
۱	طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد)	۸	<ul style="list-style-type: none"> نظارت و بررسی دقیق پروژه آسیب‌شناسی علل تأخیر تصمیم‌گیری درخصوص توقف، اصلاح یا اتمام پروژه 	چشم‌انداز کوتاه‌مدتی برای اتمام آنها متصور نیست.
۲	طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)	۱۰۹	<ul style="list-style-type: none"> نظارت و بررسی دقیق پروژه آسیب‌شناسی علل تأخیر اتمام یا اصلاح پروژه 	به دلیل تخصیص بخش قابل توجهی از اعتبار مورد نیاز پروژه، گزینه توقف چندان مطرح نیست.
۳	طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)	۲۱۵	<ul style="list-style-type: none"> تخصیص اعتبار باقیمانده و اتمام پروژه 	از وضعیت مناسبی نسبت به سایر گروه‌ها برخوردارند.
۴	طول عمر متوسط (۱۰ تا ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد) یا طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط (۴۰ تا ۸۰ درصد)	۸۱	<ul style="list-style-type: none"> نظارت و بررسی دقیق پروژه آسیب‌شناسی علل تأخیر پروژه‌های قدیمی‌تر تصمیم‌گیری درخصوص توقف، اصلاح یا اتمام پروژه 	شرایط بینابینی نسبت به دو اولویت نخست دارند اما با توجه به شرایط متعادل‌تر آنها در اولویت چهارم قرار گرفته‌اند.
۵	طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط و کمتر (کمتر از ۸۰ درصد)	۱۰۳۰	<ul style="list-style-type: none"> نظارت بر پروژه با هدف پیشگیری از انحراف فرایند اجرایی 	هنوز انحراف جدی درخصوص میزان پیشرفت پروژه رخ نداده است.

مأخذ: نتایج تحقیق.

همچنین ارزیابی «اندازه» پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اردبیل براساس کل اعتبار پیش‌بینی شده برای هر یک از پروژه‌ها صورت پذیرفته است. براساس طبقه‌بندی شرح داده شده در متن گزارش، ۳۷/۵ درصد پروژه‌های عمرانی استان اردبیل، در زمره پروژه‌های «بسیار کوچک» قرار می‌گیرند. اندازه ۴۴/۴ درصد پروژه‌ها «کوچک» و ۱۳/۵ درصد آنها «متوسط» است و در نهایت، پروژه‌های «بزرگ» و «بسیار بزرگ»، به ترتیب ۳/۹ و ۰/۷ درصد از کل پروژه‌های استان را به خود اختصاص داده‌اند.

شایان ذکر است عمده پروژه‌هایی که براساس ماتریس عمر - درصد تخصیص، در اولویت اول تعیین تکلیف قرار گرفته‌اند، از نظر اندازه در زمره پروژه‌های «بسیار بزرگ» یا «متوسط» قرار دارند. پروژه‌های اولویت دوم عمدتاً در گروه پروژه‌های «کوچک» و «متوسط» قرار دارند. پروژه‌های اولویت سوم عمدتاً «کوچک» هستند. همچنین حدود ۶۸ درصد از پروژه‌های اولویت ۴ که انتقال آنها به اولویت ۱ طی سال‌های آتی محتمل است در زمره پروژه‌های «کوچک» و «متوسط» قرار دارند و اعتبار پیش‌بینی شده برای هر یک از آنها بین ۱۰۰ میلیون تا ۵ میلیارد تومان می‌باشد. شایان ذکر است، ۸۸/۵ درصد از پروژه‌های اولویت ۵ که حدود ۷۵ درصد از کل پروژه‌های عمرانی استان را در برمی‌گیرند «بسیار کوچک» و «کوچک» هستند.

با توجه به آنکه پروژه‌هایی که عمر آنها کمتر از ۱۰ سال است بسته به درصد تخصیص اعتبار در اولویت سوم یا پنجم جای گرفته‌اند، می‌توان گفت بخش عمده پروژه‌های عمرانی استان که طی یک دهه اخیر بارگذاری شده‌اند از نظر شاخص اندازه «کوچک» یا «بسیار کوچک» هستند و اعتبار پیش‌بینی شده برای هر یک از آنها کمتر از ۱ میلیارد تومان است.

پیوست‌ها

پیوست ۱

بر اساس مستندات ارائه شده توسط معاونت امور استان‌های سازمان برنامه و بودجه، منابع اعتباری استانی می‌تواند از سرفصل‌های زیر تأمین شود:

- اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی،
- مجموع ۳ درصد درآمد حاصل از صادرات نفت خام و گاز طبیعی،
- مصوبات خاص استان‌ها،
- اعتبارات ۲۷ درصد ارزش افزوده،
- اعتبارات موضوع ماده (۲۳) قانون نحوه رسیدگی به تخلفات و اخذ جرائم رانندگی،
- حوادث غیرمترقبه ماده (۱۰) قانون تنظیم،
- اعتبارات قانون استفاده متوازن در جدول شماره (۹) توازن ملی ابلاغی به استان‌ها،
- اعتبار موضوع بازپرداخت فروش اموال منقول و غیرمنقول دولتی،
- اعتبار تعهدات سفرهای رهبر انقلاب اسلامی،
- اعتبار تعهدات سفرهای ریاست‌جمهوری،
- اعتبار موضوع ارتقای درآمدهای استانی،
- اعتبار متمرکز درآمد- هزینه دستگاه‌های اجرایی،
- اعتبارات موضوع ماده (۶۳) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت،
- هزینه‌های پیش‌بینی نشده سرمایه‌ای،
- کمک به هزینه‌های اجتناب‌ناپذیر و ضروری،
- کمک به اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی،
- کمک بلاعوض، یارانه سود و کارمزد وجوه اداره‌شده، تحقیقات، آموزش و نظارت بر اجرای طرح‌های تولیدی و خدماتی آموزش عالی غیرانتفاعی،
- کمک به توسعه زیربنای روستایی، تکمیل مجتمع‌های آبرسانی و زیرساخت‌های نواحی صنعتی و کمک‌های فنی و اعتباری به توسعه اشتغال روستایی،
- کمک به اجرای طرح‌های مشارکت با بخش خصوصی،
- اعتبارات موضوع واگذاری طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای نیمه‌تمام، تکمیل‌شده و آماده بهره‌برداری دولت،
- ایجاد زیرساخت‌های توسعه پایدار شرق و غرب کشور،
- اعتبارات موضوع طرح‌های بیمارستان‌های کشور،
- پرداخت مطالبات مشاوران و پیمانکاران طرح‌های سدها و شبکه‌های آبیاری و زهکشی متوقف شده در

حوزه دریاچه ارومیه،

- تسویه بدهی‌های قطعی دولت به اشخاص حقیقی و حقوقی تعاونی و خصوصی و نهادهای غیردولتی از طریق تهاتر بدهی اشخاص یادشده به بانک‌ها،
- تسویه بدهی‌های قطعی شده دولت به اشخاص حقیقی و حقوقی تعاونی و خصوصی،
- تعهدات پرداخت نشده بودجه مصوب سال‌های قبل، موضوع مواد (۶۳) و (۶۴) قانون محاسبات عمومی کشور،
- اعتبارات موضوع فروش سهام، سهم‌الشرکه، اموال دارایی‌ها و حقوق مالی و نیروگاه‌های متعلق به دولت و مؤسسات و شرکت‌های دولتی وابسته و تابعه اوراق مشارکت،
- منابع داخلی شرکت‌های دولتی،
- منابع داخلی شهرداری‌ها،
- تسهیلات وام خارجی،
- تسهیلات وام داخلی،
- خودیاری.

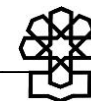
پیوست ۲

جدول ۱۴. خلاصه وضعیت تخصیص اعتبار به پروژه‌های عمرانی استان اردبیل بر حسب برنامه

(میلیون ریال)

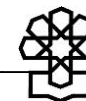
(درصد)

کد برنامه	عنوان برنامه	جمع عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	برآورد عملکرد سال ۱۳۹۸*	مجموع اعتبارات اختصاص یافته	برآورد سال‌های بعد	کل اعتبار پروژه	درصد تخصیص اعتبار تا سال ۱۳۹۸
۱۳۰۷۰۰۲۰۰۰	برنامه عرضه آب	۲.۸۳۳.۹۸۸	۵۷۴.۳۰۱	۳۱۹.۳۱۱	۳.۱۵۳.۲۹۹	۵.۳۸۶.۴۶۷	۸.۷۹۴.۷۵۶	۳۵/۹
۱۳۰۷۰۰۳۰۰۰	برنامه تأمین آب	۲.۸۲۶.۹۸۸	۵۱۶.۱۷۹	۲۸۶.۹۹۶	۳.۱۱۳.۹۸۳	۱۳۴.۹۲۵	۳.۴۷۸.۰۹۲	۸۹/۵
۱۵۰۳۰۰۲۰۰۰	برنامه توسعه تأسیسات فاضلاب و بازچرخانی آب	۱.۹۶۳.۴۹۶	۴۵۲.۰۰۲	۲۵۱.۳۱۳	۲.۲۱۴.۸۱۰	۱.۰۰۸.۰۳۸	۳.۴۲۳.۵۳۷	۶۴/۷
۱۳۰۳۰۱۶۰۰۰	برنامه توسعه حمل‌ونقل جاده‌ای	۱.۲۳۷.۵۵۲	۷۲۸.۶۸۳	۴۰۵.۱۴۸	۱.۶۴۲.۷۰۰	۴۹۰.۶۳۶۴	۶.۸۷۲.۶۰۰	۲۳/۹
۱۵۰۳۰۰۳۰۰۰	برنامه ارائه خدمات آب شهری و روستایی	۷۵۹.۹۶۵	۲۹۷.۳۴۱	۱۶۵.۳۲۲	۹۲۵.۲۸۶	۹۳.۹۰۰	۱.۱۵۱.۲۰۶	۸۰/۴
۱۳۰۷۰۰۶۰۰۰	برنامه بهبود بهره‌برداری و حفاظت از منابع آب	۸۴۶.۱۶۰	۱۱۴.۱۵۰	۶۳.۴۶۷	۹۰۹.۶۲۸	۱.۵۱۴.۲۶۷	۲.۴۷۴.۵۷۷	۳۶/۸
۱۳۰۷۰۰۷۰۰۰	برنامه توسعه منابع آب در حوزه‌های آبریز رودخانه‌های مرزی و مشترک	۵۶۴.۶۸۷	۴۴.۰۰۱	۲۴.۴۶۵	۵۸۹.۱۵۲	۴۷۴.۵۸۲	۱.۰۸۳.۲۷۰	۵۴/۴
۱۵۰۲۰۰۴۰۰۰	برنامه حمل‌ونقل شهری و روستایی	۱۸۸.۳۷۱	۶۷۵.۷۳۳	۳۷۵.۷۰۸	۵۶۴.۰۷۹	۲۱.۱۴۶	۸۸۵.۲۵۰	۶۳/۷
۱۳۰۴۰۱۱۰۰۰	برنامه ایجاد و توسعه صنایع، معادن و زیرساخت‌های صنعتی و معدنی	۳۷۹.۴۸۱	۲۹۴.۰۸۵	۱۶۳.۵۱۱	۵۴۲.۹۹۲	۱۶۸.۹۵۰	۸۴۲.۵۱۶	۶۴/۴
۱۰۰۲۰۵۴۰۰۰	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات	۱۹۰.۳۲۵	۴۴۹.۱۹۴	۲۴۹.۷۵۲	۴۴۰.۰۷۸	۱۱۶.۲۴۰	۷۵۵.۷۵۹	۵۸/۲
۱۳۰۷۰۰۵۰۰۰	برنامه مهندسی رودخانه‌ها و سواحل	۳۵۴.۳۷۲	۷۴.۷۸۹	۴۱.۵۸۳	۳۹۵.۹۵۵	۳۰۹.۳۶۴	۷۳۸.۵۲۵	۵۳/۶
۱۷۰۲۰۰۴۰۰۰	برنامه گسترش ورزش همگانی	۱۶۹.۹۶۲	۲۳۳.۳۶۱	۱۲۹.۷۴۹	۲۹۹.۷۱۰	۴۶۱.۰۸۶	۸۶۴.۴۰۹	۳۴/۷
۱۵۰۲۰۱۲۰۰۰	برنامه ساماندهی کالبدی شهری و روستایی	۱۷۹.۰۸۶	۱۶۷.۱۴۰	۹۲.۹۳۰	۲۷۲.۰۱۶	۱۶۴.۷۹۸	۵۱۱.۰۲۴	۵۳/۲
۱۷۰۲۰۰۵۰۰۰	برنامه ورزش و سلامت دانش‌آموزان	۱۱۳.۳۲۶	۱۸۴.۵۴۱	۱۰۲.۶۰۵	۲۱۵.۹۳۰	۱۵۷.۶۶۲	۴۵۵.۵۲۸	۴۷/۴
۱۷۰۴۰۰۲۰۰۰	برنامه تأمین، حفاظت، مرمت و معرفی میراث غیرمنقول فرهنگی	۱۴۱.۲۱۶	۴۸.۳۰۰	۲۶.۸۵۵	۱۶۸.۰۷۱	۷۰.۶۱۳	۲۶۰.۱۲۹	۶۴/۶
۱۷۰۱۰۱۴۰۰۰	برنامه حمایت از حوزه‌های علمیه و مدارس علوم دینی	۱۰۳.۲۷۱	۱۱۳.۰۰۰	۶۲.۸۲۸	۱۶۶.۰۹۹	۴۵.۰۰۰	۲۶۱.۲۷۱	۶۳/۶
۱۳۰۶۰۱۲۰۰۰	برنامه بهبود بهره‌وری آب در عرصه کشاورزی	۱۱۷.۵۱۶	۴۷.۳۵۰	۲۶.۳۲۷	۱۴۳.۸۴۳	.	۱۶۴.۸۶۶	۸۷/۲
۱۷۰۶۰۰۲۰۰۰	برنامه توسعه گردشگری داخلی	۶۷.۸۶۹	۷۵.۲۴۰	۴۱.۸۳۳	۱۰۹.۷۰۲	۸.۰۰۰	۱۵۱.۱۰۹	۷۲/۶
۱۵۰۲۰۰۱۰۰۰	برنامه ارائه خدمات شهری و روستایی	۶۸.۶۸۳	۶۲.۷۲۲	۳۴.۸۷۳	۱۰۳.۵۵۶	۱۸.۱۳۴	۱۴۹.۵۳۹	۶۹/۳

کد برنامه	عنوان برنامه	جمع عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	برآورد عملکرد سال ۱۳۹۸*	مجموع اعتبارات اختصاص یافته	برآورد سال‌های بعد	کل اعتبار پروژه	درصد تخصیص اعتبار تا سال ۱۳۹۸
۱۸۰۱۰۰۵۰۰۰	برنامه آموزش دوره اول متوسطه	۶۰.۲۴۰	۴۶.۳۶۵	۲۵.۷۷۹	۸۶.۰۱۹	۱۴.۹۴۶	۱۲۱.۵۵۰	۷۰/۸
۱۸۰۱۰۰۱۰۰۰	برنامه آموزش ابتدایی	۳۹.۳۵۱	۷۲.۲۴۰	۴۰.۱۶۵	۷۹.۵۱۶	۱۴۸.۴۱۷	۲۶۰.۰۰۸	۳۰/۶
۱۱۰۱۰۰۲۵۰۰۰	برنامه کمک به پایگاه‌ها و حوزه‌های مقاومت	۶۹.۳۸۱	۱۷.۸۰۱	۹.۸۹۷	۷۹.۲۷۸	.	۸۷.۱۸۲	۹۰/۹
۱۷۰۱۰۰۳۱۰۰۰	برنامه اطلاع‌رسانی و تبلیغات دینی رسانه‌ای	۵۸.۰۹۱	۳۶.۹۹۳	۲۰.۵۶۸	۷۸.۶۵۹	۲۹.۵۰۸	۱۲۴.۵۹۱	۶۳/۱
۱۷۰۴۰۰۵۰۰۰	برنامه گسترش خدمات موزه‌ای	۶۱.۰۰۶	۱۲.۰۰۰	۶.۶۷۲	۶۷.۶۷۸	۱۸.۷۷۵	۹۱.۷۸۱	۷۳/۷
۱۵۰۲۰۰۵۰۰۰	برنامه ساماندهی عشایر	۴۸.۰۶۰	۳۴.۰۵۰	۱۸.۹۳۲	۶۶.۹۹۲	۳۲.۰۵۵	۱۱۴.۱۶۵	۵۸/۷
۱۳۰۶۰۰۹۰۰۰	برنامه افزایش محصولات باغی	۲۹.۷۸۷	۴۴.۰۶۲	۲۴.۴۹۸	۵۴.۲۸۵	.	۷۳.۸۴۹	۷۳/۵
۱۳۰۶۰۰۱۱۰۰۰	برنامه افزایش محصولات زراعی	۳۲.۱۱۷	۳۹.۷۰۲	۲۲.۰۷۴	۵۴.۱۹۱	.	۷۱.۸۱۹	۷۵/۵
۱۷۰۳۰۰۲۲۰۰۰	برنامه حمایت از فعالیت‌های فرهنگی، هنری و دینی استان‌ها	۲۷.۲۸۱	۳۹.۹۴۰	۲۲.۲۰۷	۴۹.۴۸۷	۴۷.۵۰۰	۱۱۴.۷۲۱	۴۳/۱
۱۷۰۳۰۰۳۴۰۰۰	برنامه گسترش و بهسازی کتابخانه‌های عمومی	۳۲.۶۴۷	۲۶.۵۰۰	۱۴.۷۳۴	۴۷.۳۸۱	۲۳.۰۰۰	۸۲.۱۴۷	۵۷/۷
۱۰۰۴۰۰۲۰۰۰	برنامه پژوهش‌های کاربردی	۲۴.۹۸۲	۳۳.۴۵۲	۱۸.۵۹۹	۴۳.۵۸۲	۲۵.۰۶۷	۸۳.۵۰۱	۵۲/۲
۱۳۰۶۰۰۲۰۰۰	برنامه احیا، توسعه و بهره‌برداری اصولی از جنگل‌های کشور	۲۴.۳۰۴	۳۳.۲۳۰	۱۸.۴۷۶	۴۲.۷۸۰	۷.۲۵۰	۶۴.۷۸۴	۶۶/۰
۱۸۰۱۰۰۶۰۰۰	برنامه آموزش دوره دوم متوسطه نظری	۱۴.۰۲۹	۳۸.۸۰۱	۲۱.۵۷۳	۳۵.۶۰۲	۱.۷۰۰	۵۴.۵۳۰	۶۵/۳
۱۹۰۳۰۰۲۰۰۰	برنامه ارائه خدمات اجتماعی فرهنگی، ورزشی به ایثارگران	۱۷.۸۴۰	۳۱.۶۰۰	۱۷.۵۷۰	۳۵.۴۱۰	۱.۵۰۰	۵۰.۹۴۰	۶۹/۵
۱۱۰۲۰۰۱۲۰۰۰	برنامه حفظ نظم و امنیت داخل و خارج شهرها	.	۶۰.۹۸۰	۳۳.۹۰۵	۳۳.۹۰۵	۴۶.۸۴۷	۱۰۷.۸۲۷	۳۱/۴
۱۹۰۱۰۰۲۰۰۰	برنامه ارائه خدمات امداد و نجات به آسیب‌دیدگان حوادث و سوانح	۱۸.۸۰۱	۲۶.۱۰۰	۱۴.۵۱۲	۳۳.۳۱۲	۴.۵۰۰	۴۹.۴۰۱	۶۷/۴
۱۲۰۱۰۰۵۰۰۰	برنامه اقدامات تأمینی و مدیریتی بحران	۱۵.۷۱۸	۲۸.۳۵۰	۱۵.۷۶۳	۳۱.۴۸۱	۱۰.۰۰۰	۵۴.۰۶۸	۵۸/۲
۱۹۰۳۰۰۱۹۰۰۰	برنامه حمایت از خانواده و زنان سرپرست خانوار	۱۷.۸۸۵	۲۱.۸۰۹	۱۲.۱۲۶	۳۰.۰۱۰	.	۳۹.۶۹۴	۷۵/۶
۱۶۰۲۰۰۱۰۰۰	برنامه ارائه خدمات درمانی	.	۵۰.۰۰۰	۲۷.۸۰۰	۲۷.۸۰۰	.	۵۰.۰۰۰	۵۵/۶
۱۷۰۵۰۰۱۹۰۰۰	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات	.	۴۹.۵۰۰	۲۷.۵۲۲	۲۷.۵۲۲	.	۴۹.۵۰۰	۵۵/۶
۱۳۰۱۰۰۱۵۰۰۰	برنامه توسعه امور برق	۹.۳۵۹	۲۹.۸۹۰	۱۶.۶۱۹	۲۵.۹۷۸	۷۰.۸۷۸	۱۱۰.۱۲۷	۲۳/۶
۱۰۰۲۰۰۵۷۰۰۰	برنامه توسعه دولت الکترونیک	۲.۳۰۰	۳۶.۴۵۰	۲۰.۲۶۶	۲۲.۵۶۶	.	۳۸.۷۵۰	۵۸/۲
۱۳۰۶۰۰۱۵۰۰۰	برنامه بررسی، کنترل و پایش بیماری‌های واگیر و قرنطینه‌ای دام، طیور و آبزیان	.	۴۰.۳۹۰	۲۲.۴۵۷	۲۲.۴۵۷	.	۴۰.۳۹۰	۵۵/۶

کد برنامه	عنوان برنامه	جمع عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	برآورد عملکرد سال ۱۳۹۸*	مجموع اعتبارات اختصاص یافته	برآورد سال‌های بعد	کل اعتبار پروژه	درصد تخصیص اعتبار تا سال ۱۳۹۸
۱۴۰۴۰۲۰۰۰	برنامه حفاظت، احیا و بهسازی زیست‌بوم‌های خشکی	۱۳.۹۶۸	۱۴.۹۵۰	۸.۳۱۲	۲۲.۲۸۰	۰	۲۸.۹۱۸	۷۷/۰
۱۸۰۲۰۰۵۰۰۰	برنامه آموزش غیررسمی فنی و حرفه‌ای و مهارتی	۹.۷۹۸	۱۹.۷۳۰	۱۰.۹۷۰	۲۰.۷۶۷	۰	۲۹.۵۲۸	۷۰/۳
۱۳۰۶۰۱۰۰۰۰	برنامه افزایش تولید محصولات دام و طیور	۱۵.۲۵۶	۸.۸۷۲	۴.۹۳۳	۲۰.۱۸۹	۰	۲۴.۱۲۸	۸۳/۷
۱۹۰۴۰۰۳۰۰۰	برنامه ارائه خدمات توانبخشی به نیازمندان	۹.۹۰۷	۱۵.۵۳۲	۸.۶۳۶	۱۸.۵۴۳	۱۵.۰۰۰	۴۰.۴۳۹	۴۵/۹
۱۳۰۶۰۰۴۰۰۰	برنامه ترویج و توانمندسازی جوامع محلی و بهره‌برداران	۱۲.۹۴۵	۷.۱۷۲	۳.۹۸۸	۱۶.۹۳۳	۰	۲۰.۱۱۷	۸۴/۲
۱۷۰۳۰۴۱۰۰۰	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات	.	۲۶.۱۰۰	۱۴.۵۱۲	۱۴.۵۱۲	۶۸.۹۳۷	۹۵.۰۳۷	۱۵/۳
۱۳۰۶۰۳۱۰۰۰	برنامه کنترل و مبارزه با آفات و بیماری‌های گیاهی و علف‌های هرز	۰	۲۵.۶۸۲	۱۴.۲۷۹	۱۴.۲۷۹	۰	۲۵.۶۸۲	۵۵/۶
۱۲۰۱۰۰۴۰۰۰	برنامه اظهار نظر پزشکی قانونی	۹.۱۳۸	۸.۷۰۰	۴.۸۳۷	۱۳.۹۷۵	۱.۰۰۰	۱۸.۸۳۸	۷۴/۲
۱۸۰۳۰۲۵۰۰۰	برنامه فضاهای آموزشی و کمک آموزشی	۰	۲۵.۱۰۲	۱۳.۹۵۷	۱۳.۹۵۷	۰	۲۵.۱۰۲	۵۵/۶
۱۳۰۶۰۰۱۰۰۰	برنامه آبخیزداری و حفاظت خاک	۷.۰۴۵	۱۲.۳۵۰	۶.۸۶۷	۱۳.۹۱۲	۰	۱۹.۳۹۵	۷۱/۷
۱۷۰۴۰۰۱۰۰۰	برنامه اکتشاف باستان‌شناختی و تاریخی	۸۲۸	۲۲.۵۰۰	۱۲.۵۱۰	۱۳.۳۳۸	۰	۲۳.۳۲۸	۵۷/۲
۱۹۰۳۰۰۳۰۰۰	برنامه پیشگیری از سوء مصرف مواد مخدر و روانگردان	۰	۲۱.۲۳۴	۱۱.۸۰۶	۱۱.۸۰۶	۰	۲۱.۲۳۴	۵۵/۶
۱۳۰۳۰۰۵۰۰۰	برنامه ارائه خدمات هواشناسی	۷.۹۶۴	۶.۰۰۰	۳.۳۳۶	۱۱.۳۰۰	۰	۱۳.۹۶۴	۸۰/۹
۱۷۰۷۰۰۲۰۰۰	برنامه طراحی و ترویج صنایع دستی	۴.۷۱۱	۱۱.۸۰۰	۶.۵۶۱	۱۱.۲۷۱	۸۶.۰۰۰	۱۰۲.۵۱۱	۱۱/۰
۱۶۰۱۰۰۳۰۰۰	برنامه ارائه خدمات بهداشت شهری	۰	۱۹.۴۰۰	۱۰.۷۸۶	۱۰.۷۸۶	۰	۱۹.۴۰۰	۵۵/۶
۱۶۰۱۰۰۲۰۰۰	برنامه ارائه خدمات بهداشت روستایی	۱.۰۶۴	۱۴.۹۰۰	۸.۲۸۴	۹.۳۴۸	۰	۱۵.۹۶۴	۵۸/۶
۱۷۰۱۰۱۰۰۰۰	برنامه حفظ و ارتقای فعالیت‌های فرهنگی - دینی مساجد	۵۷۶	۱۴.۷۸۰	۸.۲۱۸	۸.۷۹۴	۰	۱۵.۳۵۶	۵۷/۳
۱۶۰۲۰۰۲۰۰۰	برنامه ارائه خدمات فوریت‌های پزشکی پیش‌بیمارستانی	۳.۴۴۰	۸.۰۰۰	۴.۴۴۸	۷.۸۸۸	۰	۱۱.۴۴۰	۶۹/۰
۱۴۰۴۰۰۱۰۰۰	برنامه حفاظت و بهره‌برداری پایدار از زیست‌بوم‌های آبی	۳.۸۷۷	۵.۷۰۰	۳.۱۶۹	۷.۰۴۶	۰	۹.۵۷۷	۷۳/۶
۱۶۰۲۰۰۶۰۰۰	برنامه ارتقاء سلامت خون و فرآورده‌های خونی	۰	۱۲.۲۰۰	۶.۷۸۳	۶.۷۸۳	۰	۱۲.۲۰۰	۵۵/۶
۱۸۰۲۰۰۲۰۰۰	برنامه آموزش دوره دوم متوسطه کار و دانش	۲.۱۷۲	۷.۲۴۰	۴.۰۲۵	۶.۱۹۸	۱.۱۰۰	۱۰.۵۱۲	۵۹/۰
۱۳۰۶۰۲۹۰۰۰	برنامه واگذاری و ساماندهی مالکیت و صدور سند اراضی کشاورزی	۲.۱۵۵	۷.۲۵۰	۴.۰۳۱	۶.۱۸۶	۰	۹.۴۰۵	۶۵/۸
۱۸۰۵۰۱۲۰۰۰	برنامه توسعه فن آفرینی	۰	۱۰.۸۵۰	۶.۰۳۳	۶.۰۳۳	۰	۱۰.۸۵۰	۵۵/۶

کد برنامه	عنوان برنامه	جمع عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	برآورد عملکرد سال ۱۳۹۸*	مجموع اعتبارات اختصاص یافته	برآورد سال های بعد	کل اعتبار پروژه	درصد تخصیص اعتبار تا سال ۱۳۹۸
۱۳۰۶۰۰۸۰۰۰	برنامه افزایش تولید آبزیان پرورشی	۱.۴۰۰	۷.۲۵۰	۴.۰۳۱	۵.۴۳۱	۰	۸.۶۵۰	۶۲/۸
۱۸۰۲۰۰۱۰۰۰	برنامه آموزش دوره دوم متوسطه فنی و حرفه ای	۰	۹.۱۴۰	۵.۰۸۲	۵.۰۸۲	۰	۹.۱۴۰	۵۵/۶
۱۴۰۳۰۰۱۰۰۰	برنامه پایش و مدیریت آلاینده ها	۳.۱۳۳	۱.۹۳۰	۱.۰۷۳	۴.۲۰۶	۰	۵.۰۶۳	۸۳/۱
۱۷۰۲۰۰۱۰۰۰	برنامه گسترش ورزش بانوان	۲.۵۰۰	۱.۴۰۰	۷۷۸	۳.۲۷۸	۱۷.۰۰۰	۲۰.۹۰۰	۱۵/۷
۱۴۰۱۰۰۱۰۰۰	برنامه مدیریت و نظارت بر پسماندها	۱.۷۱۸	۱.۸۰۰	۱.۰۰۱	۲.۷۱۹	۰	۳.۵۱۸	۷۷/۳
۱۳۰۶۰۰۳۰۰۰	برنامه احیا، توسعه و بهره برداری اصولی از مراتع کشور	۱.۱۸۰	۱.۶۰۰	۸۹۰	۲.۰۷۰	۰	۲.۷۸۰	۷۴/۴
۱۸۰۱۰۰۲۰۰۰	برنامه آموزش استثنایی	۰	۳.۳۰۰	۱.۸۳۵	۱.۸۳۵	۱۹.۱۰۰	۲۲.۴۰۰	۸/۲
۱۹۰۳۰۰۵۰۰۰	برنامه تأمین مسکن ایثارگران	۰	۲.۷۰۰	۱.۵۰۱	۱.۵۰۱	۰	۲.۷۰۰	۵۵/۶
۱۳۰۴۰۱۲۰۰۰	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان ها، اماکن و ماشین آلات	۰	۶۰۰	۳۳۴	۳۳۴	۰	۶۰۰	۵۵/۶
۱۵۰۴۰۰۱۰۰۰	برنامه پژوهش های کاربردی	۰	۵۰۰	۲۷۸	۲۷۸	۰	۵۰۰	۵۵/۶
۱۷۰۵۰۰۷۰۰۰	برنامه توسعه رسانه های شنیداری و دیداری	۰	۵۰۰	۲۷۸	۲۷۸	۰	۵۰۰	۵۵/۶
کل استان		۱۳.۸۲۴.۲۶۶	۶.۳۵۹.۰۸۱	۳.۵۳۵.۶۴۹	۱۷.۳۵۹.۹۱۵	۱۵.۷۴۹.۶۱۴	۳۵.۹۳۲.۹۶۲	۴۸/۳

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح های تملک دارایی های سرمایه ای استان ها در سال ۱۳۹۸.

* براساس خلاصه گزارش تفریغ بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور منتشره توسط دیوان محاسبات کشور، ضریب تخصیص اعتبارات تملک دارایی های سرمایه ای در سال ۱۳۹۸ معادل ۵۵/۶ درصد بوده است. بنابراین میزان تخصیص اعتبار پروژه ها در سال یادشده براساس این ضریب برآورد شده است.

منابع و مأخذ

۱. قوانین بودجه سنواتی کل کشور.
۲. مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.
۳. فصیحی، حمید (۱۴۰۰)، «آسیب‌شناسی امور ناظر بر طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و ارائه راهبردهای ساماندهی»، مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری.